

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z HISTORII I SPOŁECZEŃSTWA / HISTORII

REGULAMIN OCENIANIA

I. Postanowienia wstępne

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych z historii i społeczeństwa / historii jest zgodne z *Zarządzeniem Ogólnym Oceniania Osiągnięć MEN* i postanowieniami statutu SP nr 36.

II. Standardy wymagań

Załącznikiem do regulaminu oceniania są kryteria wymagań zgodne z programami nauczania **Historia wokół nas** WSiP w klasach V-VI i **Historia** Wiking w klasach IV i VII.

III. Oceniane formy aktywności:

- prace pisemne: testy, sprawdziany, kartkówki, wypracowania
- odpowiedzi ustne
- zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń
- projekty i zadania długoterminowe
- aktywność indywidualna i praca w grupach

IV. Kryteria i sposoby oceniania

1. Testy, sprawdziany i kartkówki są oceniane w systemie punktowym:

- 0% - 30% pkt – **ocena niedostateczna (ndst)**
- 31% do 50% pkt – **ocena dopuszczająca (dop)**
- 51% do 74% pkt – **ocena dostateczna (dst)**
- 75% do 90% pkt – **ocena dobra (db)**
- 91% do 100% pkt – **ocena bardzo dobra (bdb)**
- **ocena celująca** - otrzymuje uczeń, który napisze na **ocenę bdb** i rozwiąże dodatkowe zadania

Testy i sprawdziany obejmują większą partię materiału i są zapowiadane przynajmniej tydzień przed terminem. Po zapowiedzi z zadań pisemnych w formie krótkiego wypracowania na sprawdzianach może być postawiona dodatkowa ocena.

Nieobecność na sprawdzianie **nie zwalnia** z obowiązku pisemnego wykazania się wiadomościami w dodatkowym terminie wyznaczonym przez nauczyciela.

Kartkówki są pisemną, krótką formą wypowiedzi ucznia, która nie jest zapowiadana i może obejmować materiał z **4** ostatnich jednostek metodycznych.

2. Odpowiedzi ustne

Oceniane są pod kątem:

- poprawności i zawartości merytorycznej
- poprawności językowej i logiki wypowiedzi

Zakres materiału do odpowiedzi może obejmować **cały dział programowy**.

3. Zeszyt przedmiotowy/zeszyt ćwiczeń i praca domowa

Zeszyt przedmiotowy/zeszyt ćwiczeń oceniany jest najmniej raz na semestr biorąc pod uwagę następujące kryteria:

- kompleksowość notatek tj. posiadanie przez ucznia notatek z lekcji, materiałów wykonanych na polecenie nauczyciela lub przez niego dostarczonych
- poprawność i wykonanie ćwiczeń i zadań domowych
- estetykę i poprawność językową (błędy ortograficzne nie decydują o obniżeniu oceny)

Uczeń zobowiązany jest systematycznie wypełniać wszystkie zadania z bieżących tematów lekcyjnych, z wyjątkiem zadań dodatkowych.

Wykonywanie przez ucznia ćwiczeń w zeszycie ćwiczeń dodatkowych, nie zadawanych przez nauczyciela pozwala mu zdobyć dodatkową ocenę.

4. Prace pisemne i inne

Przy ocenie prac pisemnych: zadań domowych, projektów/prac długoterminowych, wypracowań i wypracowań na sprawdzianach brane są pod uwagę:

- poprawność i zawartość merytoryczna oraz sposób rozwiązania postawionego problemu
- walory językowe pracy (w przypadku dłuższych prac pisemnych: styl, temat, rozwinięcie, podsumowanie, zawarta bibliografia)
- czytelność, przejrzystość i estetyka wykonania

Zadania długoterminowe mogą być prezentowane forum klasy. Do oceny pracy włącza się wtedy kryterium prezentacji pracy.

5. Aktywność i Praca w grupach

Ocenę aktywności przeprowadza się wpisując „+”/„-” w dzienniku w rubryce „aktywność”. Częstkowe oceny składają się na całość wg następujących kryteriów:

- 5 plusów – ocena bardzo dobra
- 4 plusy – ocena dobra
- 3 plusy – ocena dostateczna
- 1-2 plusy – ocena dopuszczająca
- 4-5 minusów – ocena niedostateczna.

Ocena z pracy w grupach wpisywana jest w rubryce „aktywność GR”. Oceniane są: organizacja pracy, komunikacja, zaangażowanie, współpraca oraz prezentacja pracy.

IV. Ponowne sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych

1. Uczeń, który otrzymał ocenę ndst **może** przystąpić do ponownego sprawdzenia wiedzy z danej partii materiału w terminie ustalonym przez nauczyciela. Uczeń nie zgłaszający się w ustalonym terminie traci do niej prawo.

2. Uczniowie, którzy otrzymali niesatysfakcjonującą ocenę z danej partii materiału mają możliwość ponownego przystąpienia do sprawdzenia wiedzy na warunkach i w terminie ustalonym z nauczycielem i w sytuacji, gdy przewidywana ocena śródroczna, lub końcowa będzie się wahać, lub w wyjątkowych sytuacjach losowych.

Nauczyciel po zapowiedzeniu ma możliwość ponownego sprawdzenia wiedzy wszystkich uczniów z danej partii materiału w celu sprawdzenia poziomu jej opanowania.

3. Na oceny z kartkówki, zeszytu przedmiotowego/zeszytu ćwiczeń, pracy domowej, prac długoterminowych, projektów, aktywności i pracy w grupach uczeń pracuje cały rok. Oceny te nie mogą ulec zmianie.

V. Dostosowanie wymagań dla uczniów posiadających orzeczenie/opinię PPP

Dostosowanie wymagań edukacyjnych dotyczy form i metod pracy zgodnie z orzeczeniem PPP. nie może powodować obniżenia wymagań wobec uczniów z normą intelektualną. Zakres wiedzy i umiejętności powinien umożliwić uczniowi sprostanie wymaganiom kolejnego etapu edukacyjnego, z atem są one dostosowywane do możliwości ucznia a nie są obniżane. Np.: pomija się w ocenie prac pisemnych błędy ortograficzne, dyslektyczne i dysgraficzne, czy błędy w zapisywaniu cyfr.

Nauczyciel stosując wobec ucznia łagodniejsze kryteria oceniania w zakresie umiejętności, które sprawiają mu trudności ma prawo wymagać od niego większego wkładu pracy w celu ich przewyciężenia.

VI. Postanowienia końcowe.

1. Uczeń ma prawo zgłosić **2** razy **NP** (od klasy szóstej łącznie **3** razy) Odnotowywane są one w dzienniku klasy z datą zgłoszenia. Niewykorzystane NP nie przechodzą na drugi semestr. Wyczerpanie limitu NP. skutkuje uwagą w dzienniku elektronicznym w kategorii stosunek do nauki.

NP z historii i społeczeństwa / historii obejmuje: brak zadania, brak pracy długoterminowej, nieprzygotowanie do odpowiedzi, nieposiadanie zeszytu, ćwiczeń lub książki

2. Ocena końcowa jest ustalana w oparciu o wszystkie oceny cząstkowe, przy czym waga form aktywności osiągnięć edukacyjnych nie jest równorzędna. Oceny z form pisemnych i odpowiedzi ustnych znaczą więcej od pozostałych.

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY

KLASA IV

Wymagania dla klasy IV opracowane zostały z wykorzystaniem i w oparciu o program nauczania przedmiotu historia wydawnictwa **Wiking**.

Temat	Treści	Wymagania podstawowe (dop, dst) Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe (db, bdb) Uczeń:
I. Historia jako nauka 1. Lekcja organizacyjna.	Zapoznanie z przedmiotowym systemem oceniania. Zapoznanie z podręcznikiem oraz omówienie zakresu materiału.	Zna system oceniania przedmiotowego nauczyciela historii.	
2. Co to jest historia?	Historia jako dzieje i opis dziejów. Nauki pomocnicze historii. Mapy historyczne.	Zna pojęcia: historia, historyk Wskazuje różnice znaczenia pojęć: historia- jako opis dziejów, historia jako dzieje, przeszłość. Wie, jak korzystać z mapy historycznej.	Wymienia i wyjaśnia , jakie znaczenie dla poznania dziejów mają nauki pomocnicze historii.
3. Czas w historii.	Chronologia historyczna . Sposób zapisywania daty. Zamiana dat na wieki. Epoki historyczne.	Zna pojęcia: chronologia, era, wiek, tysiąclecie. Zaznacza daty na osi czasu Określa wiek. Rozwija skróty: p.n.e.; n.e. Wymienia epoki historyczne.	Podaje przykłady wydarzeń z poszczególnych epok. Podaje daty graniczne epok historycznych. Wskazuje początek i koniec wieku w naszej erze i przed naszą erą .
4. Szukanie śladów przeszłości.	Źródła historyczne i ich podział. Archeologia	Zna pojęcia: źródło historyczne, kronika, archeologia Zna rodzaje źródeł historycznych . Wskazuje przykłady źródeł pisanych i materialnych.	Opisuje prace archeologa. Wyjaśnia różnice między pracą historyka a archeologa.
5. Dziedzictwo narodowe – muzea i zabytki.	Muzea. Zabytki i ich ochrona. Zabytki światowego dziedzictwa kultury.	Zna pojęcia: muzeum, zabytek, eksponat.	Potrafi rozwinąć skróty ONZ, UNESCO Wskazuje na mapie Polski najważniejsze muzea z podaniem tematyki zbiorów. Wyjaśnia dlaczego należy chronić zabytki w Polsce
6.Tradycje rodzinne i genealogia.	Tradycja. Pamiętki rodzinne. Genealogia. Polskie rodziny panujące.	Zna pojęcia: tradycja, pamiątka rodzinna.	Wskazuje najważniejszą dla siebie tradycję oraz uzasadnia swój wybór. Wyjaśnia kultywowanie rodzinnych tradycji dla rozwoju człowieka
7. Historia jako nauka - lekcja powtórzeniowa			
8. Historia jako nauka - sprawdzian			
II. Polska- nasza ojczyzna. 9. Mieszkamy w Polsce.	Rzeczpospolita Polska. Naród. Symbole narodowe i ich znaczenie.	Wymienia symbole narodowe. Zna słowa hymnu narodowego	Opisuje wydarzenia i postaci historyczne przedstawione w hymnie narodowym
Stolice Polski.*	Stolica i jej rola w państwie. Gniezno, Kraków, Warszawa.	Zna pojęcie stolica Wskazuje na mapie i wymienia zabytki znajdujące się w Gnieźnie, Krakowie i Warszawie.	Wyjaśnia znaczenie posiadania statusu stolicy dla rozwoju miast. Opisuje rolę stolicy.
9. Mała Ojczyzna.	Pojęcie „mała ojczyzna”. Regiony Polski. Kalisz, Poznań, Gdańsk, Wrocław. Historia rodzinnej miejscowości.	Wyjaśnia pojęcie: mała ojczyzna Wymienia regiony geograficzno-historyczne Polski. Opowiada o historii swojej miejscowości. Zna najważniejsze zabytki swojego regionu (jego stolicy)	Wskazuje na mapie krainy geograficzno- historyczne. Wskazuje powiązania pomiędzy historią „małej ojczyzny” a historia Polski.

10. Święta narodowe.	Święta narodowe i ich znaczenie. Święto Konstytucji 3 Maja, Święto Odzyskania Niepodległości, Święto Wojska Polskiego.	Wymienia polskie święta narodowe i sposoby ich obchodzenia.	Wyjaśnia znaczenie świąt narodowych dla kształtowania tożsamości narodowej Polaków.
Patriotyzm – miłość do Ojczyzny.*	Pojęcie patriotyzmu. Bohaterowie narodowi. Przykłady bohaterskich postaw. Patriotyzm w życiu codziennym.	Wyjaśnia pojęcia: patriotyzm, bohater narodowy. Wymienia bohaterów narodowych.	Charakteryzuje postawę patriotyczną kiedyś i dziś. Przedstawia i opisuje wybranego przez siebie bohatera narodowego i ocenia jego wkład w historię państwa polskiego. Opisuje wpływ państw sąsiednich na historię Polski.
11. Polska- nasza ojczyzna - lekcja powtórzeniowa			
12. Polska - nasza ojczyzna i sprawdzian.			
III. Początki Polski			
13. Legendarne początki Polski.	Pojęcie „legenda”. Cechy charakterystyczne legendy. Legenda o Piaście i Popielu oraz Lechu, Czechu i Rusie.	Zna elementy legendy, Wymienia tytuły legend związane z początkiem państwa polskiego (Legenda o Piaście, Legenda o Popielu, Legenda o Lechu, Czechu i Rusie).	Wyjaśnia znaczenie legend w życiu plemion słowiańskich. Opowiada legendy związane z początkiem państwa polskiego (Legenda o Piaście, Legenda o Popielu, Legenda o Lechu, Czechu i Rusie).
14. O Mieszku i Dobrawie	Plemiona polskie. Państwo Polan. Chrzest Polski i jego następstwa.	Zna plemiona Słowian podbite przez Mieszka I (Pomoranie, Mazowszanie, Opolanie, Wiślanie), Wskazuje na mapie państwo Mieszka I i stolice Gniezno, Umieszcza datę chrztu na osi czasu, Opisuje panowanie Mieszka I posługując się pojęciami: plemię, gród, drużyna, książę.	Opisuje etapy kształtowania się państwa Mieszka. Wyjaśnia przyczyny i skutki przyjęcia chrześcijaństwa.
15. Bolesław Chrobry- pierwszy król Polski.	Bolesław Chrobry. Zjazd w Gnieźnie. Działalność św. Wojciecha i Ottona III. Koronacja Bolesława Chrobrego.	Wie kim byli: św. Wojciech, Bolesław Chrobry, Otton III. Zna datę zjazdu gnieźnieńskiego (1000 r.) oraz koronacji B. Chrobrego. Opisuje przebieg zjazdu gnieźnieńskiego.	Wymienia postanowienia zjazdu w Gnieźnie i wyjaśnia znaczenie zjazdu dla państwa polskiego Opisuje legendę o św. Wojciechu. Wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego.
Bolesław Krzywousty i jego czasy.*	Bolesław Krzywousty i jego testament. Początek rozbicia dzielnicowego. Próby zjednoczenia państwa – Władysław Łokietek. Krzyżacy.	Zna postaci Bolesław Krzywousty, Władysław Łokietek. Zna pojęcie testament, senior, ziemia senioralna, rozbicie dzielnicowe.	Zna księcia polskiego, który sprowadził Krzyżaków do Polski oraz i datę ich przybycia. Wyjaśnia przyczyny oraz skutki rozbicia dzielnicowego.
Zakony w Polsce.*	Rola Kościoła. Średniowieczny klasztor. Życie mnichów. Św. Franciszek z Asyżu.	Zna pojęcia: zakon, reguła, ubóstwo, wymienia zakony: dominikanie, franciszkanie, benedyktyni,	Wie, kim był św. Franciszek z Asyżu. Opowiada o życiu zakonników.
Na zamku rycerskim.*	Droga do stanu rycerskiego. Kodeks rycerski i kultura rycerska. Średniowieczny zamek i jego mieszkańcy.	Zna pojęcia: rycerz, paż, giermek wskazuje najważniejszą funkcję zamku (obronna). Wymienia elementy obronne zamku (fosa, mur obronny, wieża, most zwodzony, brama)	Opisuje drogę kariery średniowiecznego rycerza. Wyjaśnia czym był kodeks rycerski.
16. Kazimierz Wielki- ostatni Piast.	Panowanie Kazimierza Wielkiego. Rozwój gospodarczy kraju. Powstanie Akademii Krakowskiej. Rozbudowa systemu obronnego.	Wskazuje na mapie Kraków oraz państwo Kazimierza Wielkiego. Wie, dlaczego powstała Akademia Krakowska. Wymienia dziedziny, które zreformował Kazimierz Wielki.	Podaje przykłady reform Kazimierza Wielkiego. Wyjaśnia dlaczego Kazimierza nazwano Wielkim.

17. Władysław Jagiełło i grunwaldzkie zwycięstwo.	Polska i Litwa w XIV w. Unia w Krewie. Wielka wojna z Krzyżakami. Bitwa pod Grunwaldem i jej skutki. Rola Jadwigi i Jagiełły dla rozwoju kultury polskiej.	Zna postać J. Andegaweńskiej i Władysława Jagiełły. Wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie. Zna pojęcie: unia w Krewie, unia personalna. Zna datę bitwy pod Grunwaldem 15. VII. 1410, umieszcza datę na osi czasu.	Wyjaśnia przyczyny zawarcia unii w Krewie. Wyjaśnia przyczyny wybuchu Wielkiej wojny z Zakonem krzyżackim. Opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem.
18. Początki Polski - lekcja powtórzeniowa.			
19. Początki Polski - sprawdzian.			
IV. Polska nowożytna			
20. Mikołaj Kopernik i jego odkrycie.	Odkrycie Mikołaja Kopernika. Powiedzenie: „Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię”.	Wie kim był Mikołaj Kopernik Określa wiek życia i twórczości Mikołaja Kopernika (XVI w.)	Wie na czym polegało odkrycie Mikołaja Kopernika. Wyjaśnia znaczenie powiedzenia „wstrzymał Słońce ruszył Ziemię”.
„Złoty wiek” kultury polskiej.*	Panowanie Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. Odrodzenie w Polsce. Wawel – ośrodek kultury. Zamość.	Wie kim byli: Zygmunt I Stary, Zygmunt August, Jan Zamoyski. Wie kto zbudował Zamość, wskazuje miasto na mapie.	Wyjaśnia, jaką rolę w XVI wieku odgrywał Wawel. Wyjaśnia wpływ rządów Jagiellonów na rozwój kultury polskiej, używając pojęć: renesans, królowa Bona, włoszczyzna, Mikołaj Rej, Jan Kochanowski.
Gospodarka polska „złotego wieku” – Wisła do Gdańska.*	Powstanie folwarku. Obciążenia chłopskie. Spław wiślany. Rola Gdańska.	Zna pojęcia: folwark, pańszczyzna, spichlerz, spław rzeczny Wisłą do Gdańska.	Wyjaśnia znaczenie spławu rzeczno dla rozwoju gospodarki szlacheckiej oraz rozwoju gospodarczego państwa. Opisuje rolę Gdańska.
21. Rzeczpospolita w XVII wiek.	Wazowie na tronie polskim. Wojny ze Szwecją – obrona Częstochowy. Rola Stefana Czarnieckiego. Wojny z Turcją – wyprawa Jana III Sobieskiego na Wiedeń. Wojny z Rosją.	Zna pojęcia: potop szwedzki, obrona Częstochowy, odsiecz, husaria. Wie kim byli: Stefan Czarniecki, Augustyn Kordecki, Jan III Sobieski Zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655 – 1660), odsieczy wiedeńskiej 1683 r. oraz określa wiek tych zdarzeń.	Opisuje przyczyny, przebieg i skutki potopu szwedzkiego Opowiada o bitwie pod Wiedniem.
Czasy stanisławowskie*	Lata kryzysu. Elekcja Stanisława Augusta Poniatowskiego. I rozbiór Polski. Komisja Edukacji Narodowej. Sejm Czteroletni i Konstytucja 3 maja.	Wie kim byli Stanisław August Poniatowski, caryca Katarzyna II, Tadeusz Rejtan Zna pojęcie: Komisja Edukacji Narodowej	Zna datę I i rozbioru Rzeczypospolitej Obojga Narodów Opisuje działalność Komisji Edukacji Narodowej Opisuje przyczyny i skutki I rozbioru Rzeczypospolitej Obojga Narodów
21. Powstanie kościuszkowskie i upadek Rzeczypospolitej	Powstanie kościuszkowskie. Rola kosynierów – Raclawice. Upadek powstania. III rozbiór Polski.	Zna pojęcia: Sejm Czteroletni, konstytucja 3 maja, naczelnik powstania, kosynierzy. Wie kim był Tadeusz Kościuszko Zna datę III rozbioru Polski (1795 r.)	Wyjaśnia znaczenie Sejmu Czteroletniego Opisuje zasady ustrojowe po uchwaleniu Konstytucji 3 Maja Opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego Zna daty II rozbioru 1793 r., bitwy pod Raclawicami 1794.
22. Polska nowożytna- lekcja powtórzeniowa.			
23. Polska nowożytna – sprawdzian.			
V. Polacy w XIX i XX wieku			
24. Powstania narodowe.	Legiony Polskie. Powstanie listopadowe i styczniowe. Cele powstańców. Przyczyny niepowodzeń.	Zna pojęcia: Legiony Polskie, Księstwo Warszawskie Wie kim był Jan Henryk Dąbrowski, Romuald Traugutt. Zna daty wybuchu powstania listopadowego (1830 r.) i styczniowego (1863 r.) Wymienia cele walki powstańców. Wymienia przykłady represji carskich wobec społeczeństwa po przegranych powstaniach	Wyjaśnia przyczyny wybuchu powstania listopadowego w Królestwie Polskim Charakteryzuje sytuację społeczno – polityczną w Królestwie Polskim w przededniu wybuchu powstania styczniowego.

25. Wielcy Polacy na emigracji.	Przyczyny emigracji Polaków. Kultura polska na emigracji – działalność Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Marii Skłodowskiej-Curie, Heleny Modrzejewskiej.	Zna pojęcie emigracja. Zbiera informacje z różnych źródeł dotyczące przedstawicieli polskiej emigracji (Fryderyk Chopin – muzyk, kompozytor, Adam Mickiewicz, Helena Modrzejewska, Maria Skłodowska-Curie). Wskazuje na mapie państwa, które przyjęły najwięcej emigrantów,	Wymienia dzisiejsze przykłady emigracji (np. zarobkowa i polityczna ; wyjazd Polaków do Wielkiej Brytanii za pracą). Opisuje dokonania przedstawicieli polskiej emigracji (Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz, Helena Modrzejewska, Maria Skłodowska-Curie)
W obronie polskości*	Sytuacja w zaborze rosyjskim w II połowie XIX w. Germanizacja i obrona przed germanizacją. Polacy pod panowaniem austriackim.	Wymienia przykłady represji po upadku powstań. Zna pojęcie: rusyfikacja i germanizacja, strajk we Wrześni. Wymienia przykłady walki Polaków z rusyfikacją i germanizacją na polu edukacji.	Wymienia przykłady represji ze strony władz rosyjskich i niemieckich wobec Polaków. Wyjaśnić, w jaki sposób Polacy walczyli z rusyfikacją i z germanizacją. Zna Polaków walczących o zachowanie polskości
26. Legiony polskie Józefa Piłsudskiego.	I wojna światowa. Polacy podczas I wojny światowej. Rola Józefa Piłsudskiego i Legionów Polskich. Problem granic. Wojna polsko-bolszewicka.	Wyjaśnia pojęcia: wojna światowa, Legiony Polskie, bitwa warszawska (cud nad Wisłą). Wymienia główne państwa. uczestniczące w I wojnie światowej. Opowiada o postaci Józefa Piłsudskiego. Opowiada jak została ustalona granica z Rosją.	Omawia działalność polityczną i wojskową Józefa Piłsudskiego. Wyjaśnić okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie. Wyjaśnia, jak doszło do odzyskania przez Polskę niepodległości.
II Rzeczpospolita *	Władza w II Rzeczypospolitej. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej.	Zna symboliczną datę odzyskania przez Polskę niepodległości 11.XI. 1918 r. Wie, kto rządził w Polsce po odzyskaniu niepodległości. Wymienia i wskazuje na mapie sąsiadów II Rzeczypospolitej. Wie, kim był Eugeniusz Kwiatkowski.	Opisuje sytuację gospodarczą na ziemiach polskich po odzyskaniu niepodległości. Opisuje osiągnięcia II Rzeczypospolitej, w tym budowę Gdyni.
27. Młodzi Polacy podczas II wojny światowej.	Wybuch II wojny światowej. Okupacja. Powstanie warszawskie.	Zna daty: 1 IX 1939, 1944 r. Wie, kim byli A. Dawidowski „Alek”, J. Bytnar „Rudy”, T. Zawadzki „Zośki”. Wie dlaczego doszło do wybuchu II wojny światowej (polityka A. Hitlera). Zna pojęcia: okupacja, hitlerowcy, ruch oporu, Szare Szeregi, Armia Krajowa (AK), akcja pod Arsenalem.	Opisać działalność hitlerowców wobec ludności polskiej. Przedstawia organizację ruchu oporu na ziemiach polskich. Opisuje sytuację ludności cywilnej w powstańczej Warszawie. Wymienia skutki powstania warszawskiego (zniszczenie stolicy, straty wśród ludności cywilnej).
28. Losy Żołnierzy Niezłomnych.	Polska po wojnie. Polskie Państwo Podziemne. Żołnierze Niezłomni.	Zna daty: 8 V 1945 (P), Wie, kim byli: J. Stalin, W. Pilecki, D. Siedzikówna „Inka”, J. Rodowicz „Anoda”. Wie, jakie plany miał Stalin wobec Polski Wyjaśnia pojęcia: żołnierze niezłomni i opisuje tragedię żołnierzy prowadzących walkę z komunistami w Polsce	Przedstawia okoliczności zakończenia II wojny światowej. Przedstawia sposoby walki komunistów z przeciwnikami (PP), Opisuje działalność Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny „Inki”, J. Rodowicza „Anody” w czasie wojny (P),
29. Droga do wolnej Polski.	Kryzys gospodarczy i protesty społeczne. Polak papieżem. Narodziny „Solidarności”.	Wyjaśnia pojęcia: porozumienia sierpniowe, NSZZ „Solidarność”, stan wojenny, Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL). Zna przyczyny, dla których władze komunistyczne dążyły do podporządkowania sobie wszystkich organizacji w Polsce. Wie, kim był i jaką rolę odegrał Jan Paweł II i Lech Wałęsa.	Omawia gospodarcze skutki rządów komunistów. Opisuje przebieg strajku robotników w Stoczni Gdańskiej. Przedstawić stosunek władz komunistycznych do „Solidarności” Opisuje okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce.
30. Polacy w XIX i XX wieku- lekcja powtórzeniowa.			
31. Polacy w XIX i XX wieku - sprawdzian.			

KLASA V

Wymagania dla klasy V opracowane zostały z wykorzystaniem i w oparciu o program nauczania przedmiotu historia i społeczeństwo **Historia wokół nas** WSiP.

Temat lekcji	Wymagania na ocenę dopuszczającą; uczeń:	Wymagania na ocenę dostateczną; uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą; uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą; uczeń:
1. Czas w historii. 1. Chronologia – nauka o mierzeniu czasu. 2. Epoki historyczne i wielkie wydarzenia. 3. Fakty historyczne i daty. 4. Oś czasu, czyli jak porządkujemy kolejność wydarzeń.	wyjaśnia, do czego służy oś czasu wymienia epoki historyczne rozumie, co oznacza pojęcie chronologia wyjaśnia pojęcia: tysiąclecie, wiek, półwiecze	umieszcza daty na osi czasu w kolejności chronologicznej wyjaśnia skróty p.n.e., n.e. określa wiek danego wydarzenia wymienia epoki historyczne w kolejności chronologicznej oblicza czas, jaki upłynął między wydarzeniami	określa wiek wydarzeń historycznych i połowę wieku wymienia wydarzenie, jakie zostało uznane za początek naszej ery zna daty graniczne epok historycznych, wie, co się wtedy wydarzyło wyjaśnia, czym są fakty historyczne podaje definicję chronologii	charakteryzuje epoki historyczne bezbłędnie umieszcza daty na osi chronologicznej i określa, czy jest to pierwsza, czy druga połowa wieku
2. Nad Eufratem i Tygrysem. 1. Mezopotamia. 2. System nawadniający. 3. Państwa - miasta. 4. Ziggurat - u wrót świątyni. 5. Pismo i inne wynalazki mieszkańców Mezopotamii. 6. Co to jest prawo i po co je wymyślono?	wskazuje na mapie Mezopotamię na podstawie ilustracji omawia wygląd bramy Isztar wyjaśnia, czym było pismo klinowe wymienia co najmniej jeden wynalazek Sumerów wie, kim był Hammurabi	wskazuje na mapie Tygrys i Eufrat krótko omawia znaczenie kanałów nawadniających dla rozwoju rolnictwa w Mezopotamii wie, kim byli Sumerowie na podstawie ilustracji opisuje wygląd zigguratu wymienia wynalazki Sumerów zna zasadę kodeksu Hammurabiego „oko za oko, ząb za ząb”	wyjaśnia pojęcie cywilizacja omawia życie codzienne i zajęcia Sumerów opowiada, jak wyglądały miasta w Mezopotamii omawia wygląd babilońskich świątyni i religijność Sumerów wskazuje na osi czasu datę wynalezienia pisma	charakteryzuje położenie geograficzne Mezopotamii z uwzględnieniem wpływu środowiska na życie ludzi omawia znaczenie wynalezienia koła i pisma dla rozwoju człowieka wymienia nauki, które rozwinęły się w Babilonii wyjaśnia, dlaczego Mezopotamia uważana jest za obszar, w którym narodziła się pierwsza cywilizacja
3. W Egipcie faraonów. 1. Nil, rzeka, która żywiła Egipcjan. 2. O tym, czego Egipcjanom nie brakowało, i o tym, co musieli sprowadzać. 3. Państwo, władca i jego lud. 4. Bogowie i kapłani. 5. Urzędnicy i pisarze. 6. Hieroglify – pismo zapisane na zwojach papirusu.	wskazuje na mapie Egipt i Nil wyjaśnia, kim był faraon na podstawie ilustracji omawia wygląd piramidy podaje kilka informacji na temat pozycji kapłanów w państwie egipskim	wyjaśnia pojęcia: faraon, piramida, papirus, mumia zna i wymienia imiona kilku egipskich bogów opowiada, jak wyglądało życie codzienne w starożytnym Egipcie wyjaśnia, dlaczego Egipcjanie mumifikowali ciała zmarłych omawia, czym zajmowali się w Egipcie urzędnicy i pisarze na podstawie ilustracji omawia symbole władzy faraona	wyjaśnia, dlaczego Egipt nazywano darem Nilu charakteryzuje podział społeczeństwa egipskiego charakteryzuje życie codzienne w starożytnym Egipcie omawia pracę egipskich rolników wyjaśnia, jak produkowano papirus omawia religijność starożytnych Egipcjan charakteryzuje zakres władzy faraona	omawia znaczenie odkrycia grobu Tutenchamona dla poznania kultury starożytnego Egiptu wyjaśnia, na czym polegał hierarchiczny podział społeczeństwa egipskiego wskazuje wpływy kultury starożytnego Egiptu na kulturę współczesną wyjaśnia znaczenie mumifikacji w religii egipskiej

<p>4. Palestyna i jej mieszkańcy.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kanaan - Ziemia Obiecana. 2. Trudna droga do Ziemi Obiecanej. 3. Wiara w jedynego Boga. 4. O tym, jak powstało królestwo Izraela. 5. Walka Dawida z Goliatem. 6. O wielkich królach Izraela. 	<p>pokazuje na mapie Palestynę i wyjaśnia, dlaczego została nazwana Ziemią Obiecana wie, kim byli Abraham, Mojżesz, Dawid, Goliat i Salomon na podstawie ilustracji omawia wygląd świątyni Salomona</p>	<p>pokazuje na mapie drogę Abrahama z Ur do Kanaan streszcza opowieść o walce Dawida z Goliatem wyjaśnia, skąd Izraelici otrzymali Dziesięciorgo Przykazań wie, czym była Arka Przymierza wyjaśnia pojęcia: Biblia, Stary Testament, Arka Przymierza, Tora</p>	<p>charakteryzuje położenie geograficzne Palestyny wyjaśnia, dlaczego Izraelici trafili do Egiptu omawia znaczenie Dziesięciorga Przykazań wie, kim byli Filistyni i jaką rolę odegrali w historii Izraela</p>	<p>porównuje religię Izraelitów do wierzeń starożytnych Egipcjan i Sumerów omawia symbolikę Świątyni Jerozolimskiej wyjaśnia znaczenie powiedzenia „walka Dawida z Goliatem” wie, czym jest Ściana Płczu wskazuje podobieństwa i różnice między religią Izraelitów a religią Egipcjan i Sumerów</p>
<p>5. Od obrazków do liter.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ludzie i pismo. 2. Materiały pisarskie. 	<p>własnymi słowami wyjaśnia, czym jest pismo wymienia co najmniej dwa rodzaje dawnego pisma podaje przykłady materiałów piśmienniczych</p>	<p>podaje przykłady pisma obrazkowego i przykłady pisma alfabetycznego wie, kto wynalazł najstarszy alfabet wymienia najstarsze materiały piśmiennicze wyjaśnia pojęcia: pergamin, papirus</p>	<p>podaje definicję pojęcia pismo krótko charakteryzuje różne rodzaje pisma omawia znaczenie pisma dla rozwoju ludzkości porównuje pismo obrazkowe z pismami fonetycznymi potrafi dopasować rodzaj materiału pisarskiego do rodzaju pisma</p>	<p>przedstawia ewolucję pisma – od pisma obrazkowego do alfabetycznego ocenia, który rodzaj pisma wywarł największy wpływ na rozwój ludzkości potrafi dopasować rodzaj materiału pisarskiego do rodzaju pisma – wyjaśnia, dlaczego właśnie taki rodzaj materiału pisarskiego był używany</p>
<p>6. Powtórzenie wiadomości</p>				
<p>7. Sprawdzenie wiadomości</p>				
<p>8. W ojczyźnie starożytnych Greków.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kraina Greków. 2. Życie w greckiej polis. 3. Na greckiej agorze. 4. W greckim domu. 	<p>wskazuje na mapie Grecję na podstawie rysunku omawia życie codzienne w greckiej polis wie, co oznacza pojęcie Hellada i Hellenowie własnymi słowami wyjaśnia pojęcie demokracja</p>	<p>na podstawie ilustracji omawia budowę greckich statków handlowych wie, jak funkcjonowała demokracja ateńska wyjaśnia pojęcie agora wyjaśnia pojęcia: barbarzyńca, kolonie, polis</p>	<p>omawia położenie geograficzne i warunki naturalne Grecji wyjaśnia, kto w greckim polis mógł zostać obywatelem opisuje funkcje greckiej agory opisuje życie codzienne greckiej rodziny na podstawie materiału ikonograficznego opisuje grecki dom</p>	<p>omawia przyczyny i skutki kolonizacji greckiej wie, czym zajmowała się rada pięciuset porównuje demokrację ateńską ze współczesnym ustrojem Polski</p>
<p>9. Ateny i Sparta.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ateny – państwo wolnych obywateli. 2. Sparta – państwo żołnierzy. 3. W obronie przed wspólnym wrogiem. 4. Wojny Greków z Persami. 	<p>wskazuje na mapie Ateny i Spartę wyjaśnia, jak funkcjonowała demokracja ateńska wyjaśnia, co oznacza, że Sparta była państwem żołnierzy wie, z kim Grecy toczyli wojny w V w. p.n.e.</p>	<p>wyjaśnia, do czego służyły ostrakony krótko omawia najważniejsze cechy demokracji ateńskiej wie, kim byli: Perykles, Miltiades, Leonidas i Kserkses, na podstawie ilustracji opisuje uzbrojenie hoplity krótko omawia przebieg i wynik wojen grecko-perskich</p>	<p>przedstawia w kolejności chronologicznej najważniejsze bitwy wojen grecko-perskich charakteryzuje ustrój Sparty wyjaśnia, kim byli Persowie i dlaczego ruszyli z wyprawą przeciwko państwom greckim wyjaśnia, na czym polegało spartańskie wychowanie</p>	<p>porównuje ustrój Aten i Sparty, wskazuje zalety i wady każdego z nich przedstawia na mapie i szczegółowo omawia przebieg wojen grecko-perskich</p>

<p>10. Kultura Greków.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Najtrudniejsze pytania. 2. W poszukiwaniu dobra. 3. O laur zwycięstwa, czyli coś dla tych, którzy lubią sport. 4. Na Olimpie. 5. Wszystko dla bogów. 6. Bogowie i herosi. 7. Muzyka i teatr. 	<p>wymienia co najmniej jednego z wielkich greckich filozofów wie, w którym wieku p.n.e. odbyły się pierwsze igrzyska starożytne wymienia kilku greckich bogów opowiada co najmniej jeden mit wie, że Grecy byli twórcami teatru na podstawie ilustracji omawia wygląd teatru greckiego</p>	<p>krótko omawia przebieg starożytnych igrzysk wymienia cechy charakterystyczne religijności starożytnych Greków wie, kim byli Herodot, Sokrates, Platon i Arystoteles wyjaśnia pojęcia: filozofia, olimpiada, igrzyska, mit, ambrozja, teatr, Olimp, bogowie olimpijscy, heros, teatr grecki</p>	<p>wyjaśnia, skąd się wzięła filozofia omawia poglądy Platona i Arystotelesa na temat dobra przedstawia przebieg starożytnych igrzysk opowiada mity o Heraklesie i Odyseuszu wyjaśnia, dlaczego Herodota nazywamy ojcem historii wymienia greckich bogów i dziedziny, jakimi się opiekowali</p>	<p>porównuje igrzyska starożytne do igrzysk nowożytnych, wskazuje cechy wspólne i różnice porównuje teatr grecki do teatru współczesnego łączy pochodzenie igrzysk z obchodami na cześć Zeusa, a korzenie teatru z uroczystościami na cześć Dionizosa</p>
<p>11. Architekci i rzeźbiarze.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Świątynie na Akropolu. 2. Rzeźby, kamienne posągi i malowidła. 	<p>na podstawie ilustracji omawia wygląd Akropolu wymienia co najmniej jedną cechę charakterystyczną greckich rzeźb i posągów odróżnia styl czarnofigurowy od czerwonofigurowego</p>	<p>umieszcza na osi chronologicznej V w. p.n.e. – okres rozkwitu kultury greckiej wymienia porządk architektoniczne greckich kolumn wie, komu była poświęcona największa świątynia ateńskiego Akropolu opowiada, jak wyglądał Partenon wie, kim był Fidiasz</p>	<p>wymienia cechy charakterystyczne greckiej architektury opowiada, jak Grecy rzeźbili i ozdabiali rzeźby i posągi charakteryzuje styl czarno- i czerwonofigurowy greckiego malarstwa wazowego</p>	<p>wyjaśnia, na czym polegał wpływ kultury greckiej na inne regiony Morza Śródziemnego i Morza Czarnego wskazuje wpływy architektury greckiej na style architektoniczne późniejszych epok samodzielnie zastanawia się, jakim źródłem historycznym są dla nas dzieła sztuki</p>
<p>12. Powtórzenie wiadomości</p>				
<p>13. Sprawdź wiadomości</p>				
<p>14. W starożytnym Rzymie.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O mieście na siedmiu wzgórzach. 2. Rzym i jego mieszkańcy. 3. O wilczycy, podróżniku i o tym, jak powstał Rzym. 4. O królach i urzędnikach rzymskich. 	<p>wskazuje na mapie Półwysep Apeniński wskazuje na osi chronologicznej wiek, w którym założono Rzym na podstawie ilustracji opisuje wygląd rzymskiej ulicy opowiada co najmniej jedną legendę związaną z założeniem Rzymu własnymi słowami wyjaśnia pojęcie republika wie, że językiem Rzymian była łacina</p>	<p>podaje datę założenia Rzymu wyjaśnia pojęcie Imperium Rzymskie wymienia uprawnienia zgromadzenia ludowego, senatu, trybunów ludowych i konsulów opowiada legendy o założeniu Rzymu wie, kto mógł zostać senatorem wyjaśnia, dlaczego wilczyca jest symbolem Rzymu podaje pochodzenie słowa republika wyjaśnia pojęcia: termy, akwedukty</p>	<p>omawia położenie i warunki geograficzne Rzymu wymienia przyczyny rozwoju Rzymu opowiada o rzymskim senacie wyjaśnia, w jakich okolicznościach Rzym stał się republiką na osi chronologicznej umieszcza daty założenia Rzymu i wprowadzenia republiki</p>	<p>porównuje opowieści o założeniu Rzymu z ustaleniami historyków na podstawie planu omawia rozwój terytorialny Rzymu porównuje ustrój republikańskiego Rzymu z demokracją ateńską – wskazuje podobieństwa i różnice</p>
<p>15. Rzym cesarstwem.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pod znakiem Marsa. 2. Sukcesy wodzów i koniec republiki. 3. Juliusz Cezar. 4. Oktawian i początek cesarstwa. 	<p>na podstawie ilustracji omawia strój i uzbrojenie rzymskiego legionisty wie, kim byli Hannibal, Juliusz Cezar i Oktawian August umieszcza na osi chronologicznej I wiek p.n.e. własnymi słowami wyjaśnia pojęcia: cesarstwo, legion, legionista</p>	<p>wymienia przyczyny podbojów Rzymian wskazuje na mapie Kartaginę i Galię wyjaśnia pojęcia: dyktator, cesarz, centurion, legat omawia sposób dojścia Cezara do władzy wyjaśnia, czym były prowincje rzymskie i jaka była rola namiestników wyjaśnia, skąd pochodzi słowo cesarz</p>	<p>wskazuje na mapie największy zasięg Imperium Rzymskiego wyjaśnia różnice między republiką a cesarstwem charakteryzuje sposób walki Galów wie, w jakich okolicznościach wznoszono łuki tryumfalne krótko omawia wojny Rzymu z Kartaginą omawia władzę cesarzy, wymienia ich prerogatywy</p>	<p>wyjaśnia, dlaczego wodzowie rzymskich legionów z czasem sięgali po władzę wymienia państwa starożytne, które zostały podbite przez Rzym</p>

<p>16. Kultura Rzymian. 1. Prawo rzymskie. 2. Architektury i artyści. 3. Akwedukty, drogi i mosty.</p>	<p>wymienia prawo rzymskie jako podstawę współczesnego prawa wymienia największe osiągnięcia Rzymian: drogi, akwedukty i mosty na podstawie ilustracji omawia wygląd rzymskiej ulicy</p>	<p>wie, czym był Panteon opisuje Forum Romanum jako centrum życia starożytnego Rzymu na podstawie informacji opisuje sposób budowania rzymskich dróg</p>	<p>podaje przykłady zasad rzymskiego prawa, stosowanych do dziś opisuje sposób budowania rzymskich dróg wskazuje przykłady naśladowania przez Rzymian architektury greckiej wyjaśnia powiedzenie „wszystkie drogi prowadzą do Rzymu”</p>	<p>podaje przykłady rzymskich budowli, które możemy oglądać także dzisiaj wyjaśnia, dlaczego dla starożytnych Rzymian ważne było budowanie dróg</p>
<p>17. Społeczeństwo rzymskie. 1. Co Rzymianie robili, gdy nie wojowali? 2. Religia Rzymian. 3. Igrzyska Rzymian. 4. Ludzie wolni i niewolnicy.</p>	<p>na podstawie ilustracji omawia wygląd domu bogatego Rzymianina wymienia kilku rzymskich bogów wie, kim byli gladiatorzy wymienia przykładowe rozrywki Rzymian wyjaśnia pojęcie niewolnik</p>	<p>wyjaśnia, jaką pozycję miała rodzina w społeczeństwie rzymskim wyjaśnia, jacy bogowie tworzyli Trójcę Kapitołińską omawia wygląd i przeznaczenie Panteonu wie, co się odbywało w Koloseum i w Cyrku Wielkim wyjaśnia pojęcia: igrzyska, amfiteatr</p>	<p>omawia religię Rzymian charakteryzuje ulubione rozrywki Rzymian – wyścigi rydwanów i walki gladiatorów wie, w jaki sposób zdobywano niewolników w Imperium Rzymskim</p>	<p>porównuje religię Rzymian i Greków, wskazuje podobieństwa i różnice wskazuje, czym różniły się igrzyska greckie od igrzysk rzymskich porównuje pozycję ludzi wolnych i niewolników w cesarstwie rzymskim</p>
<p>18. Chrześcijanie. 1. Jezus z Nazaretu. 2. Początki chrześcijaństwa. 3. Czym jest tolerancja?</p>	<p>wskazuje na osi czasu I w. n.e. wskazuje na mapie Palestynę wie, kim był Jezus z Nazaretu wie, że narodziny Jezusa uznano za początek naszej ery (n.e.) wyjaśnia pojęcia: apostoł, Ewangelia,</p>	<p>wymienia symbole pierwszych chrześcijan wyjaśnia, kogo nazywamy chrześcijanami umieszcza na osi chronologicznej wiek, w którym chrześcijanie mogli wyznawać swoją religię bez narażenia się na prześladowania wyjaśnia pojęcia: Dobra Nowina, przypowieść, tolerancja, Mesjasz</p>	<p>omawia symbolikę chrześcijańską wyjaśnia, dlaczego pierwsi chrześcijanie modlili się w katakumbach podaje przyczyny i przebieg prześladowań chrześcijan w Rzymie krótko omawia działalność apostołów Piotra i Pawła z Tarsu</p>	<p>wskazuje na mapie kraje, w których apostołowie głosili naukę Jezusa charakteryzuje nauczanie Jezusa podaje przykłady nietolerancji religijnej w dzisiejszym świecie</p>
<p>19. Upadek Imperium Rzymskiego. 1. Co złego stało się w imperium? 2. Ludzie z długimi brodami. 3. Z Rzymu do Konstantynopola. 4. Kto pokonał Rzym? 5. To, co najcenniejsze – dziedzictwo cywilizacji rzymskiej.</p>	<p>wskazuje na osi chronologicznej V w. n.e. wyjaśnia pojęcie barbarzyńca wskazuje na mapie Rzym i Konstantynopol wymienia plemiona Wandalów i Hunów</p>	<p>wymienia przyczyny słabości cesarstwa rzymskiego wskazuje na mapie kierunki podbojów Hunów i Wandalów zna pojęcie języki romańskie</p>	<p>podaje współczesne znaczenia słów wandal i barbarzyńca podaje daty podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie oraz datę upadku cesarstwa zachodniego potrafi wymienić najważniejsze języki romańskie</p>	<p>omawia dziedzictwo cywilizacji rzymskiej wyjaśnia, na czym polegała przewaga militarna plemion barbarzyńskich nad Rzymianami wymienia państwa barbarzyńskie powstałe na gruzach imperium rzymskiego potrafi uzasadnić związek języków romańskich z językiem łacińskim</p>
<p>20. Powtórzenie wiadomości</p>				
<p>21. Sprawdź wiadomości</p>				

<p>Bizancjum i Arabowie *</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Justynian Wielki. 2. Kodeks Justyniana. 3. Osiągnięcia Bizancjum. 4. Mahomet i jego religia. 5. Pięć filarów islamu. 6. Osiągnięcia Arabów. 	<p>wskazuje na mapie Bizancjum i państwo Arabów zna postaci Justyniana Wielkiego i Mahometa</p>	<p>podaje datę upadku Bizancjum podaje datę ucieczki Mahometa z Mekki do Medyny</p>	<p>zna i podaje osiągnięcia Bizancjum zna i podaje osiągnięcia Arabów zna pięć filarów islamu</p>	<p>zna przyczyny upadku Bizancjum zna przyczyny i przebieg ekspansji Arabów ocenia znaczenie islamu we współczesnym świecie wie, co to jest wschodnie chrześcijaństwo</p>
<p>22. W państwie Karola Wielkiego.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Karol zwany Wielkim. 2. Szkoła w Akwizgranie. 3. W pałacu cesarskim. 4. Dziedzictwo Karola Wielkiego. 	<p>wskazuje na mapie państwo Karola Wielkiego wyjaśnia pojęcie koronacja na podstawie ilustracji omawia sposób kopiowania ksiąg w średniowieczu wie, że językiem urzędowym w państwie Karola Wielkiego była łacina wymienia państwa, jakie powstały po podziale królestwa Karola Wielkiego na trzy części</p>	<p>podaje datę koronacji Karola Wielkiego na cesarza i określa, który to jest wiek podaje nazwę plemienia, którego władcą był Karol Wielki podaje przykłady wspierania nauki przez Karola Wielkiego krótko omawia wygląd pałacu w Akwizgranie – wyjaśnia pojęcie arkady</p>	<p>wie, kim byli Słowianie i Germanie wyjaśnia, kogo kształciła szkoła pałacowa w Akwizgranie i na czym polegała karolińska reforma pisma łacińskiego wymienia działania cesarza, które doprowadziły do rozwoju kultury i architektury wymienia zasługi Karola Wielkiego dla rozwoju średniowiecznej Europy</p>	<p>omawia rozwój terytorialny państwa Karola Wielkiego wymienia wzorce, jakie czerpali władcy państw średniowiecznych z państwa Karola Wielkiego</p>
<p>Nasi przodkowie –Słowianie *</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Słowianie, ich siedziby i zajęcia. 2. Wierzenia Słowian. 3. Obyczaje Słowian. 4. Plemiona i państwa słowiańskie. 	<p>zaznacza VI w. na taśmie chronologicznej – czas pojawienia się Słowian w Europie; wymienia zajęcia Słowian; wymienia przykłady obrzędów słowiańskich, które przetrwały do dziś.</p>	<p>wyjaśnia pojęcie „plemień”; nazywa i wskazuje na mapie siedziby Słowian; przedstawia wierzenia Słowian; podaje przykłady miejsc, w których Słowianie czcili bogów.</p>	<p>wymienia grupy etniczne Słowian i podaje przykłady współczesnych narodów do nich zaliczanych;</p>	<p>wyjaśnia pojęcie „wiel”; wymienia najważniejszych bogów słowiańskich i ich dziedziny opiekuńcze; potrafi wskazać związki między językami słowiańskimi dziś wyjaśnia co to jest system plemienny</p>
<p>23. Początki państwa polskiego.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Polanie i inne plemiona. 2. Co się wydarzyło w roku 966? 3. Ubrani w kolczugi. 4. Zwycięstwa Mieszka. 	<p>wskazuje na mapie tereny zamieszkiwane przez Polan i Wiślan określa wiek, w którym panował Mieszko I na podstawie ilustracji opisuje wygląd grodu wie, co wydarzyło się w 966 roku wymienia państwo, z którym Mieszko I prowadził zwycięskie wojny</p>	<p>wskazuje na mapie najważniejsze grody Polan i Wiślan omawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I wie, kim była Dobrawa opisuje znaczenie i zadania drużyny wyjaśnia pojęcia: plemię, ród, książę, Piastowie, chrzest, gród obronny, drużyna, danina zna datę 972 i wie, co się wtedy wydarzyło</p>	<p>na podstawie mapy omawia rozwój terytorialny państwa Mieszka wymienia przyczyny przyjęcia chrztu przez księcia Polan omawia znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka I</p>	<p>porównuje wierzenia Słowian do religii chrześcijańskiej wyjaśnia, dlaczego chrześcijaństwo przyszło do nas z Czech, a nie z cesarstwa niemieckiego</p>
<p>24. Wprawa św. Wojciecha.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Książę Bolesław i misjonarz z Pragi. 2. Wyprawa św. Wojciecha do Prusów. 3. Drzwi Gnieźnieńskie świadectwem historii. 	<p>wie, kim był św. Wojciech i dokąd udał się z misją wyjaśnia pojęcie poganin wskazuje na mapie miejsce pochowania św. Wojciecha wie, co przedstawiają Drzwi Gnieźnieńskie</p>	<p>wie, kto został następcą Mieszka I pokazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Prusów krótko opowiada o wyprawie biskupa Wojciecha wyjaśnia, dlaczego Drzwi Gnieźnieńskie są dziełem sztuki i źródłem historycznym wyjaśnia, dlaczego Bolesław Chrobry sprowadził ciało Wojciecha do Gniezna wyjaśnia pojęcia: biskup, misja, patron</p>	<p>opisuje wyprawę biskupa Wojciecha do Prusów wyjaśnia, dlaczego Bolesław Chrobry pomógł biskupowi zorganizować wyprawę chrystianizacyjną</p>	<p>analizuje tekst źródłowy na podstawie przedstawień na Drzwiach Gnieźnieńskich opowiada żywot św. Wojciecha</p>

		umieszcza na osi czasu rok 997		
<p>25. Bolesław Chrobry – książę i król.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. W roku 1000 w Gnieźnie. 2. Miecz Bolesława Chrobrego. 3. Królewska korona. 	<p>umieszcza na osi czasu rok zjazdu gnieźnieńskiego oraz rok koronacji Bolesława Chrobrego</p> <p>wskazuje na mapie zasięg terytorialny państwa Bolesława Chrobrego</p> <p>opowiada o zjeździe gnieźnieńskim</p>	<p>wymienia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego</p> <p>wyjaśnia pojęcia: wojowie, wyprawa wojenna, koronacja</p> <p>wie, co to jest Szczerbiec i skąd, według legendy, pochodzi jego nazwa</p> <p>wie, kim był Otton III</p>	<p>omawia symbolikę włóczni św. Maurycego i diadem cesarskiego</p> <p>wskazuje na mapie tereny podbite przez Bolesława Chrobrego na wschodzie</p>	<p>wyjaśnia, dlaczego Bolesław Chrobry jest uważany za dobrego władcę</p> <p>omawia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego</p>
<p>26. Następcy Bolesława Chrobrego.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Testament Bolesława Chrobrego. 2. Rycerze krzyżacy i ich państwo. 3. W Polsce dzielnicowej XIII wieku. 4. Władysław Łokietek odbudowuje państwo. 	<p>wie, który władca podzielił państwo polskie na dzielnice</p> <p>umieszcza na osi czasu rok 1138</p> <p>wyjaśnia pojęcie dynastia</p> <p>wskazuje na mapie państwo zakonu krzyżackiego</p> <p>podaje datę koronacji Władysława Łokietka</p> <p>wymienia władcę, który zjednoczył państwo polskie</p> <p>wskazuje na mapie Wielkopolskę i Małopolskę</p>	<p>podaje przyczyny podziału Polski na dzielnice</p> <p>opisuje ekspansję Krzyżaków na Pomorzu i Kujawach</p> <p>wymienia dzielnice zjednoczone przez Władysława Łokietka</p>	<p>wyjaśnia, czym była dzielnica senioralna</p> <p>podaje skutki pozytywne i negatywne sprowadzenia Krzyżaków do Polski</p> <p>wie, jakie tereny stały się łupem Tatarów w XIII wieku</p> <p>omawia rozwój gospodarczy ziem polskich w czasach rozbitcia dzielnicowego</p>	<p>wymienia synów Bolesława Krzywoustego i wskazuje na mapie dzielnice, jakimi rządzą</p> <p>omawia skutki rozbitcia dzielnicowego</p> <p>szczegółowo omawia okoliczności sprowadzenia Krzyżaków do Polski</p>
27. Powtórzenie wiadomości				
28. Sprawdź wiadomości				
<p>29. Kazimierz Wielki – budowniczy miast i zamków.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rządy króla Kazimierza. 2. Król Kazimierz dobrym gospodarzem. 3. W królewskiej stolicy – Krakowie. 	<p>wskazuje na osi chronologicznej wiek XIV</p> <p>wskazuje na mapie państwo polskie za czasów Kazimierza Wielkiego</p> <p>wyjaśnia pojęcie dyplomata</p> <p>wyjaśnia, kogo gościł Wierzynek</p>	<p>podaje lata panowania Kazimierza Wielkiego</p> <p>wyjaśnia pojęcie przywilej</p> <p>wymienia państwa, z którymi Kazimierz Wilki podpisał pokój</p> <p>wyjaśnia, dlaczego król Kazimierz otrzymał przydomek Wielki</p>	<p>wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki wolał prowadzić działania dyplomatyczne, niż zbrojne</p> <p>opisuje, jak zmienił się Kraków w czasach Kazimierza Wielkiego</p> <p>wymienia gości Kazimierza Wielkiego na ucztę u Wierzyńka</p>	<p>uzasadnia twierdzenie, że Kazimierz Wielki „zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną”</p> <p>wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa polskiego miała kodyfikacja prawa i wybitie wspólnej dla całego kraju monety</p> <p>na podstawie mapy w podręczniku wymienia ziemie przyłączone do Polski przez Kazimierza Wielkiego</p>

<p>30. Akademia w Krakowie.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Założenie Akademii Krakowskiej. 2. Wśród uczniów. 3. Wśród studentów. 4. Wśród profesorów. 5. Kto opiekował się nauką i sztuką? 	<p>wymienia władcę, który założył Akademię w Krakowie wyjaśnia pojęcia: uniwersytet, żak wymienia najsłynniejszych absolwentów Akademii Krakowskiej</p>	<p>podaje datę założenia Akademii Krakowskiej wymienia władców, którzy odnowili i unowocześnili Akademię Krakowską wyjaśnia pojęcia: bakałarz, bursa, kolegium, rektor wymienia nazwę najstarszego budynku Uniwersytetu Jagiellońskiego wyjaśnia, kto mógł zostać żakiem, a kto profesorem na uniwersytecie</p>	<p>wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki założył Akademię Krakowską wymienia przedmioty wykładane w Akademii Krakowskiej opisuje życie codzienne krakowskiego żaka wyjaśnia, jak były prowadzone zajęcia na uniwersytecie omawia rolę, jaką odgrywał rektor na uniwersytecie</p>	<p>opisuje znaczenie panowania Kazimierza Wielkiego i Akademii Krakowskiej dla rozwoju polskiej nauki i sztuki</p>
<p>31. Jadwiga i Jagiełło – unia dwóch narodów.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jadwiga – królowna z Węgier. 2. Litwa i Polska. 3. Unia w Krewie – początek dynastii Jagiellonów. 4. Panowanie Jadwigi i Jagiełły. 	<p>wskazuje na mapie Królestwo Polskie, Królestwo Węgierskie, Wielkie Księstwo Litewskie wyjaśnia, jak to się stało, że Władysław Jagiełło został królem Polski wymienia nazwę dynastii, której początek dał Władysław Jagiełło</p>	<p>wyjaśnia pojęcie unia personalna podaje datę 1385 i wie, co się wtedy wydarzyło wymienia przyczyny i skutki zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie wyjaśnia, kim byli trubadurzy</p>	<p>charakteryzuje sytuację Litwy przed zawarciem unii z Polską wyjaśnia, w jaki sposób król Władysław Jagiełło i królowa Jadwiga dbali o rozwój nauki i sztuki w Polsce</p>	<p>wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska nosi nazwę Uniwersytet Jagielloński opisuje średniowieczne rozrywki i zabawy wyjaśnia, jaki wpływ miało możnowładztwo małopolskie na wybór męża dla Jadwigi</p>
<p>32. Wojna z zakonem krzyżackim.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Najazdy Krzyżaków. 2. Przygotowania do bitwy. 3. Wielka bitwa pod Grunwaldem. 4. Skutki bitwy – wyprawa pod Malbork. 	<p>na podstawie ilustracji opisuje wygląd zamku w Malborku wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie podaje datę bitwy pod Grunwaldem, wie, czym zwycięstwem się zakończyła</p>	<p>wymienia przyczyny i skutki wojny z zakonem krzyżackim wyjaśnia, dlaczego zamek w Malborku był trudny do zdobycia wymienia wojska walczące po stronie polsko-litewskiej i walczące po stronie krzyżackiej na podstawie ilustracji opisuje wygląd rycerzy średniowiecznych</p>	<p>wyjaśnia, dlaczego państwo krzyżackie było zagrożeniem dla Polski i Litwy omawia kolejne etapy wojny przedstawia przebieg oblężenia Malborka i jego skutki</p>	<p>omawia skutki bitwy pod Grunwaldem z punktu widzenia Krzyżaków, Polaków i Litwinów</p>
<p>33. Powtórzenie wiadomości</p>				
<p>34. Sprawdź wiadomości</p>				

KLASA VI

Wymagania dla klasy VI opracowane zostały z wykorzystaniem i w oparciu o program nauczania przedmiotu historia i społeczeństwo **Historia wokół nas** WSiP.

Temat lekcji	Wymagania na ocenę dopuszczającą Uczeń:	Wymagania na ocenę dostateczną Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą Uczeń:
1. Powrót do kultury starożytności 1. Czym było odrodzenie. 2. Piękno włoskich miast. 3. <i>Człowiekiem jestem...</i> 4. Michał Anioł. 5. Leonardo da Vinci. 6. Skromny drukarz z Moguncji. 7. „Walczyć z wiatrakami...”	na podstawie ilustracji omawia wygląd budowli renesansowej wskazuje na osi czasu XV i XVI w. wskazuje na mapie Europy Włochy i przy pomocy nauczyciela wskazuje miasta włoskie: Rzym, Florencję, Wenecję, Bolonię, Mediolan wymienia co najmniej jednego twórcę okresu odrodzenia wymienia Mikołaja Kopernika, jako przykład człowieka renesansu odpowiada na pytanie, dlaczego wynalazek druku był tak ważny dla ludzkości	wyjaśnia pojęcia: <i>nowożytność, humanista, odrodzenie, mecenas</i> wymienia wybitnych przedstawicieli epoki odrodzenia – Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Jana Gutenberga na podstawie ilustracji wskazuje nawiązania do starożytności w sztuce odrodzenia	uzasadnia twierdzenie, że Włochy były kolebką renesansu krótko omawia znaczenie rozwoju gospodarczego miast włoskich dla rozwoju kultury i sztuki w okresie odrodzenia wymienia najważniejsze dzieła Michała Anioła i Leonarda da Vinci wie, jaka była pierwsza drukowana książka	na podstawie ilustracji porównuje architekturę średniowiecza i odrodzenia omawia, w jaki sposób doszło do wynalazenia druku i jakie to miało znaczenie wyjaśnia zwroty „walczyć z wiatrakami” „nic, co ludzkie, nie jest mi obce” i podaje ich genezę
2. Wielcy żeglarze i odkrywcy 1. Afryka, Azja, Europa i ... ogromny ocean. 2. Karawela, kompas, astrolabium ... i wszystko, co pomagało żeglarzom. 3. Odważni, ciekawi przygód – Henryk Żeglarz i Bartolomeu Dias. 4. Wielka wyprawa Krzysztofa Kolumba. 5. Którędy do Indii – wyprawa Vasco da Gamy. 6. „Victoria” dookoła świata.	wskazuje na mapie Amerykę Północną i Południową oraz Indie wie, kim był Krzysztof Kolumb i czego dokonał prawidłowo określa wiek, w którym Krzysztof Kolumb odkrył Amerykę	wymienia nazwiska słynnych podróżników i żeglarzy: Krzysztofa Kolumba, Henryka Żeglarza, Bartolomeu Diasa, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana wyjaśnia, jakiego łądu szukał Krzysztof Kolumb wyruszając w swoją podróż wymienia wynalazki, które ułatwiły żeglugę i przyczyniły się do wielkich odkryć geograficznych: astrolabium, karawela, kompas, busola wymienia kontynenty, które określano mianem Stary Świat i Nowy Świat wie, kto stał na czele pierwszej wyprawy dookoła świata	wskazuje na mapie trasy wypraw wielkich podróżników: Krzysztofa Kolumba, Bartolomeu Diasa, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana wymienia towary, jakie sprowadzono do Europy z Indii wyjaśnia pojęcia: <i>karawela, astrolabium, busola, kompas</i>	porównuje wyobrażenie o świecie ludzi w średniowieczu i w epoce nowożytnej omawia znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana wymienia przyczyny odkryć geograficznych samodzielnie przygotowuje wypowiedź na temat odkryć geograficznych w XV i XVI w. oraz w czasach późniejszych
3. Skutki wielkich odkryć geograficznych 1. Wyprawy konkwistadorów. 2. Kolonizacja nowych terenów. 3. Nieznany świat – Inkowie i Aztekowie. 4. Co Europejczycy zyskali dzięki wyprawom morskim.	wskazuje na mapie Amerykę Środkową i Amerykę Południową rozumie pojęcie <i>kolonizacja</i> wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb nazwał mieszkańców Ameryki Indianami wie, kim byli Aztekowie i Inkowie	wyjaśnia pojęcia: <i>konkwistador, kolonizacja</i> wie, kim byli Ferdynand Cortez i Montezuma wymienia co najmniej dwa skutki odkryć geograficznych wymienia towary sprowadzane z Ameryki do Europy	wymienia osiągnięcia Azteków i Inków omawia przebieg wypraw konkwistadorów omawia skutki odkryć geograficznych dla państw europejskich i ludów zamieszkujących Amerykę prekolumbijską	wskazuje na mapie tereny, które były zamieszkałe przez Azteków i Inków charakteryzuje skutki odkryć geograficznych z uwzględnieniem zmian demograficznych, ekonomicznych i kulturowych

<p>Reformacja *</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Upadek autorytetu kościoła katolickiego 2. Wystąpienie Marcina Lutra 3. Kościoły protestanckie 4. Wojny religijne 5. Kontrreformacja 6. Zakon Jezuitów 	<p>wie, czym była reformacja zna postać Marcina Lutra podaje datę 1517 r.</p>	<p>wymienia kościoły powstałe w czasie reformacji: luterński, kalwiński, anglikański zna pojęcie <i>protestantyzm</i> zna pozytywne i negatywne skutki reformacji</p>	<p>wie kim byli i czego dokonali Jan Kalwin i Henryk VIII wyjaśnia powody wystąpienia reformacji podaje podstawowe zasady różniące kościoły protestanckie od katolicyzmu wie co to była kontrreformacja wie co to był Zakon Jezuitów</p>	<p>ocenia znaczenie reformacji w historii wie co to był Sobór Trydencki zna daty 1545-64</p>
<p>4. Powtórzenie wiadomości</p>				
<p>5. Sprawdzian wiadomości</p>				
<p>6. Dwór Jagiellonów na Wawelu</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na dworze Zygmunta. 2. Renesansowy Wawel. 3. W kręgu poetów i uczonych. 4. W trosce o państwo. 5. Następca Zygmunta I. 	<p>wymienia dwóch ostatnich królów z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta wie, kim była królowa Bona prawidłowo umieszcza na osi czasu wiek XVI podaje datę zawarcia unii lubelskiej – 1569 r.</p>	<p>wyjaśnia pojęcia: <i>arrasy, arkady, krużganki</i> wie, dlaczego wiek XVI nazywamy „złotym wiekiem kultury polskiej” zna daty hołdu pruskiego (1525 r.) i unii lubelskiej (1569 r.) wie, kim byli Jan Kochanowski i Mikołaj Kopernik</p>	<p>wymienia cechy charakterystyczne architektury renesansowej krótko charakteryzuje ceremoniał dworski na dworze Jagiellonów omawia reformy gospodarcze przeprowadzone za panowania ostatnich Jagiellonów wskazuje na mapie Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVI w.</p>	<p>charakteryzuje postać królowej Bony wymienia przykłady architektury renesansowej w Polsce wskazuje na mapie Koronę Królestwa Polskiego, Litwę i Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVI w.</p>
<p>7. W Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ostatni z rodu. 2. Zgoda, wolność i prawo. 3. Szlachta wybiera króla. 	<p>wymienia państwa, które wchodziły w skład Rzeczypospolitej Obojga Narodów wie, kto w Rzeczypospolitej miał prawo wyboru króla rozumie pojęcie <i>wolna elekcja</i> wyjaśnia pojęcie <i>bezkrolewie</i></p>	<p>wie, kto był pierwszym królem elekcyjnym w Polsce wymienia najważniejsze zasady ustroju Rzeczypospolitej Obojga Narodów: wolność, zgoda i prawo podaje datę pierwszej wolnej elekcji – 1573 r. wyjaśnia, kto miał prawo wybierać króla</p>	<p>wyjaśnia, co oznacza, że król rządzi dziedzicznie lub w wyniku elekcji charakteryzuje pierwszego króla elekcyjnego i wyjaśnia, dlaczego potajemnie opuścił Polskę opisuje przebieg sejmku elekcyjnego wie czym były <i>artykuły henrykowskie</i> i <i>pacta conventa</i></p>	<p>wyjaśnia, jaką rolę podczas bezkrólewia pełnił <i>interrex</i> - prymas wyjaśnia, co oznaczały zasady: wolności, zgody i prawa w ustroju Rzeczypospolitej Obojga Narodów wymienia zasady ustroju Rzeczypospolitej zapisane w artykułach henrykowskich</p>
<p>8. Kto z królem rządził państwem</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Król i szlachta wspólnie rządzili państwem. 2. Sejm walny. 3. Sejmiki ziemskie. 4. Skład sejmku. 	<p>wymienia trzy stany sejmujące: króla, senat i izbę poselską wie, jak wybierani byli posłowie na sejm walny wyjaśnia, z pomocą nauczyciela, na czym polegała demokracja szlachecka</p>	<p>wyjaśnia pojęcia: <i>przywileje szlacheckie, pospolite ruszenie, senat, izba poselska, sejmiki ziemskie, nietykalność osobista</i> wie, czym się różniła magnateria od szlachty średniej i szlachty ubogiej wyjaśnia, w jakim celu były zwoływane sejmiki ziemskie</p>	<p>samodzielnie formułuje wypowiedź na temat praw i obowiązków szlachty omawia zróżnicowanie społeczne szlachty na przykładzie magnaterii, szlachty średniej i szlachty ubogiej wymienia decyzje, jakie podejmowano w czasie trwania sejmku walnego podaje datę 1493 r. i wyjaśnia, dlaczego rok 1493 uznaje się za początek parlamentaryzmu polskiego</p>	<p>wyjaśnia, kto przewodniczył obradom senatu, a kto izby poselskiej wyjaśnia, kto mógł zostać senatorem, a kto posłem na sejm szczegółowo wymienia uprawnienia sejmku wyjaśnia, jakie były kompetencje sejmików ziemskich omawia znaczenie uchwalenia konstytucji (tzn. prawa) <i>Nihil novi</i></p>

<p>9. Gospodarstwo szlacheckie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Folwark szlachecki. 2. Spław zboża Wisłą do Gdańska. 3. Handel gdański. 	<p>wyjaśnia pojęcie <i>folwark szlachecki</i> wskazuje na mapie Gdańsk wymienia co najmniej dwa towary, które spławiano Wisłą do Gdańska</p>	<p>na podstawie ilustracji omawia wygląd folwarku szlacheckiego wyjaśnia, na czym polegała pańszczyzna wymienia towary przywożone do Polski i towary eksportowane na zachód Europy wie, kim byli flisacy i czym się zajmowali</p>	<p>wyjaśnia, dlaczego Rzeczpospolita w XVI w. była nazywana spichlerzem Europy wyjaśnia, w jaki sposób szlachta powiększała swoje majątki wymienia powinności chłopów względem szlachty wskazuje na mapie szlaki spławu zboża w Rzeczypospolitej omawia znaczenie Wisły dla wymiany towarowej</p>	<p>szczegółowo uzasadnia twierdzenie, że XVI w. był „złotym wiekiem” Rzeczypospolitej wyjaśnia, dlaczego w XVI w. bogaciły się polskie miasta wymienia główne porty zbożowe i spichlerze na szlaku wiślanym na podstawie tekstu źródłowego opisuje handel w Gdańsku – wymienia towary, jakimi handlowano i państwa, z których przybywały okręty porównuje sytuację szlachty i chłopów</p>
<p>10. Powtórzenie wiadomości</p>				
<p>11. Sprawdzenie wiadomości</p>				
<p>Barok – epoka kontrastów *</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przyczyny przemian światopoglądowych. 2. Założenia epoki. 3. Twórcy baroku. 4. Architektura baroku. 	<p>zna pojęcie <i>barok</i> wymienia co najmniej jednego twórcę epoki</p>	<p>zna ramy czasowe epoki wie dlaczego w XVII wieku doszło do zmian w światopoglądzie ludzi na podstawie ilustracji potrafi scharakteryzować cechy stylu barokowego w architekturze i malarstwie</p>	<p>zna cechy stylu barokowego w architekturze i malarstwie zna najwybitniejszych twórców epoki potrafi podać przykłady budowli barokowych zna postaci Jana Sebastiana Bacha, Antonio Vivaldiego i Jerzego Fryderyka Haendla. Wiliama Szekspira, Moliera zna pojęcia <i>sarmatyzm</i>, <i>kultura sarmacka</i></p>	<p>potrafi wskazać przykłady budowli barokowych w Polsce i omówić na ich podstawie cechy stylu barokowego wie, że cechy baroku można odnaleźć w muzyce, literaturze, teatrze potrafi omówić rozwój sztuki w epoce baroku</p>
<p>12. Wojny ze Szwedami</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wojny Zygmunta III Wazy. 2. Jan Karol Chodkiewicz – zwycięzca spod Kircholmu. 3. Wojska szwedzkie wkraczają do Rzeczypospolitej. 4. Obrona kraju. 	<p>wskazuje na mapie Szwecję, Wielkie Księstwo Litewskie, Koronę Królestwa Polskiego wymienia co najmniej dwóch królów polskich z dynastii Wazów wie, kto dowodził wojskami polskimi pod Kircholmem podaje datę potopu szwedzkiego wyjaśnia pojęcie <i>hetman</i></p>	<p>wymienia przyczyny i skutki wojen polsko-szwedzkich w XVII w. wskazuje na mapie Inflanty i wyjaśnia, dlaczego były ważnym obszarem dla Rzeczypospolitej i dla Szwecji na podstawie ilustracji omawia wygląd i uzbrojenie husarii wymienia terytoria, o które toczyły się wojny ze Szwecją wie, kim byli: Stefan Czarniecki, Jan Karol Chodkiewicz, Augustyn Kordecki</p>	<p>charakteryzuje sylwetkę hetmana Jana Karola Chodkiewicza na podstawie mapy omawia przebieg walk w czasie potopu szwedzkiego wyjaśnia pojęcie <i>wojna podjazdowa</i> wie, w jaki sposób Zygmunt III Waza był spokrewniony z Jagiellonami</p>	<p>wyjaśnia szczegółowo, dlaczego najazd Szwedów na Polskę został nazwany potopem omawia postawę królów Zygmunta III i Jana Kazimierza w czasie wojen ze Szwecją na podstawie ilustracji w podręczniku i wiadomości z lekcji porównuje uzbrojenie i sposób walki armii szwedzkiej i armii polskiej</p>
<p>13. Walki z Kozakami</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kozacy z Zaporozia. 2. Życie na Siczy. 3. Czym był rejestr kozacki. 4. Zwycięstwa i klęski – wojny z Kozakami. 	<p>wie, kim byli Kozacy na podstawie ilustracji omawia wygląd i uzbrojenie Kozaków podaje datę i przywódcę największego kozackiego powstania przeciwko Rzeczypospolitej wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Kozaków</p>	<p>odczytuje z mapy miejsca bitew powstania Chmielnickiego na podstawie ilustracji omawia wygląd kozackiego taboru i jego użycie w czasie wojny charakteryzuje postać Bohdana Chmielnickiego wyjaśnia pojęcia: <i>Tatarzy</i>, <i>Sicz</i>, <i>ataman</i>, <i>rejestr kozacki</i></p>	<p>wymienia przyczyny i skutki powstania Chmielnickiego wskazuje na mapie najdalszy zasięg powstania Chmielnickiego i wymienia najważniejsze bitwy omawia życie codzienne Kozaków i wyjaśnia, dlaczego korzystne było dla nich znalezienie się w rejestrze kozackim porównuje sposób prowadzenia wojny</p>	<p>omawia genezę rejestru kozackiego i podaje przykłady wojen, w których królowie polscy korzystali z wojska kozackiego omawia politykę Rzeczypospolitej wobec Kozaków po stłumieniu powstań kozackich</p>

		wymienia przyczyny wybuchu powstania Chmielnickiego	przez wojska kozackie i przez regularne oddziały Rzeczypospolitej	
14. Wyprawa wiedeńska Jana III Sobieskiego 1. W obronie przed tureckim najazdem. 2. Polska husaria w obronie Europy. 3. Pokój i skutki wojen.	podaje datę odsieczy wiedeńskiej – 1683 r. i określa, który to jest wiek i która jego połowa wie, kim byli Jan III Sobieski i Kara Mustafa wyjaśnia, dlaczego Jana III Sobieskiego nazywano Lwem Lechistanu wie, gdzie znajdowała się siedziba Jana III Sobieskiego	wyjaśnia pojęcia: <i>odsiecz, sultan, oblężenie, husaria</i> wskazuje na mapie Chocim i Kamieniec Podolski na podstawie planu bitwy pod Wiedniem wymienia wojska, które brały udział w bitwie krótko wyjaśnia skutki bitwy pod Wiedniem	wymienia hetmanów: Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza jako słynnych dowódców walczących z Turkami wymienia postanowienia pokoju w Karłowicach i podaje jego datę (1699 r.) opowiada, w jakich okolicznościach Jan III Sobieski został wybrany na króla Polski wymienia przyczyny i skutki odsieczy wiedeńskiej na podstawie ilustracji omawia wygląd pałacu w Wilanowie	wyjaśnia, jakie znaczenie miał w czasie odsieczy wiedeńskiej atak polskiej husarii omawia wpływ, jaki na sytuację w Rzeczypospolitej miały wojny prowadzone przez wojska polsko-litewskie w XVII w. wyjaśnia, dlaczego o Janie III Sobieskim mówimy, że obronił przed Turkami Europę i chrześcijaństwo
15. Powtórzenie wiadomości				
16. Sprawdź wiadomości				
Oświecenie - wiek rozumu * 1. Wiek rozumu. 2. Wynalazki i osiągnięcia epoki. 3. Zasada trójpodziału władzy. 4. Zasada umowy społecznej. 5. Powstanie Stanów Zjednoczonych – <i>Deklaracja Niepodległości</i> . 6. Rewolucja Francuska – <i>Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela</i> .	zna pojęcie <i>oświecenie</i> wie, co to był trójpodział władzy przy pomocy nauczyciela potrafi scharakteryzować pojęcie władzy absolutnej wie kiedy powstały Stany Zjednoczone i kiedy była Rewolucja Francuska wymienia kilka wynalazków epoki	zna podstawowe założenia epoki potrafi wyjaśnić pojęcie trójpodziału władzy i pojęcie władzy absolutnej zna wynalazki epoki zna daty 1776, 1789	omawia zasadę trójpodziału władzy i jej wpływ na sprawowanie władzy charakteryzuje absolutyzm zna pojęcie <i>umowy społecznej</i> zna postaci Monteskiusza, Jana Jakuba Rousseau, Woltera, Ludwika XVI wie, kim byli <i>encyklopedyści</i> potrafi opowiedzieć o wynalazkach i osiągnięciach epoki oświecenia	potrafi powiązać idee oświecenia z wydarzeniami w Stanach Zjednoczonych i Francji wie, czym były <i>Deklaracja Niepodległości</i> i <i>Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela</i> i potrafi opowiedzieć o ich znaczeniu wskazuje na wpływ i dziedzictwo oświecenia na dzisiejszy świat
17. Rzeczpospolita w czasach Stanisława Augusta Poniatowskiego 1. Ostatni władca Rzeczypospolitej. 2. Przeciwno królom. 3. Sejm Wielki. Rok 1791 – <i>Konstytucja 3 maja</i> .	wymienia Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski podaje datę uchwalenia <i>Konstytucji 3 maja</i> (1791 r.) podaje co najmniej dwa przykłady reform wprowadzonych w Rzeczypospolitej przez Stanisława Augusta Poniatowskiego	wyjaśnia, czym były Komisja Edukacji Narodowej i Szkoła Rycerska posługuje się pojęciami: <i>manufaktura, liberum veto, dziedziczenie tronu</i> na podstawie ilustracji omawia wygląd pola elekcyjnego w czasie wyboru króla Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla Polski wie, kim była caryca Katarzyna II i dlaczego była zainteresowana utrzymaniem chaosu w Rzeczypospolitej	wymienia postanowienia <i>Konstytucji 3 maja</i> w zakresie zmiany ustroju Rzeczypospolitej wyjaśnia, dlaczego Rosja była przeciwna wprowadzeniu reform w Rzeczypospolitej wyjaśnia, dlaczego część szlachty była przeciwna wprowadzeniu <i>Konstytucji 3 maja</i> wyjaśnia, dlaczego dzień 3 maja jest w Polsce świętem państwowym	porównuje ustrój Rzeczypospolitej Obojga Narodów przed uchwaleniem <i>Konstytucji 3 maja</i> i po jej wprowadzeniu omawia, na czym polegała złota wolność szlachty w Rzeczypospolitej wymienia zmiany, jakie wprowadzała <i>Konstytucja 3 maja</i> w sytuacji prawnej mieszczan i chłopów
18. Upadek Rzeczypospolitej 1. W obronie „złotej wolności”. 2. Konfederacje i rokosze.	podaje daty trzech rozbiorów Polski – 1772, 1793, 1795 wymienia państwa biorące udział	posługuje się pojęciami: <i>konfederacja, rokosz, rozbiory, kosynierzy</i> wymienia przyczyny upadku powstania	wyjaśnia, w jakich okolicznościach został ustanowiony order <i>Virtuti Militari</i> i kto jako pierwszy został nim odznaczony	porównuje ustrój Rzeczypospolitej oraz ustrój Rosji, Austrii i Prus wymienia przyczyny wybuchu, przebieg

<p>3. Droga do katastrofy. 4. Obrona ojczyzny i upadek państwa.</p>	<p>w rozbiorach Polski podaje datę wybuchu powstania kościuszkowskiego</p>	<p>kościuszkowskiego wskazuje na mapie: <i>Rozbiory Rzeczypospolitej</i> tereny zajęte przez państwa zaborcze w wyniku I, II i III rozbioru na podstawie ilustracji omawia uzbrojenie kosynierów i żołnierzy rosyjskich wie, kim byli Tadeusz Rejtan, książe Józef Poniatowski, Tadeusz Kościuszko, Jan Kiliński</p>	<p>opowiada o przebiegu wojny w obronie <i>Konstytucji 3 maja</i> omawia i sytuuje w czasie wydarzenia powstania kościuszkowskiego, używając pojęć: <i>naczelnik, powstanie, kosynierzy</i> wymienia przyczyny upadku powstania kościuszkowskiego</p>	<p>i skutki powstania kościuszkowskiego omawia okoliczności wybuchu konfederacji barskiej • na podstawie obrazu Jana Matejki <i>Rejtan</i> opowiada o okolicznościach I rozbioru Polski</p>
<p>19. Powtórzenie wiadomości</p>				
<p>20. Sprawdzenie wiadomości</p>				
<p>21. U boku Napoleona 1. Utrata państwa i nadziei. 2. Nadzieja w Napoleonie. 3. <i>Z ziemi włoskiej do Polski...</i> – Legiony Polskie we Włoszech. 4. <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>. 5. Księstwo Warszawskie – „małe państwo wielkich nadziei”. 6. Dalsze losy Księstwa.</p>	<p>wymienia postać generała Jana Henryka Dąbrowskiego, jako twórcy Legionów Polskich we Włoszech opowiada o okolicznościach powstania <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> wie, kim byli Napoleon Bonaparte, Józef Wybicki, książe Józef Poniatowski</p>	<p>omawia działania podjęte przez zaborców wobec ludności polskiej po trzecim rozbiore wskazuje na mapie państwo, w którym utworzone zostały Legiony Polskie podaje datę utworzenia Legionów (1797 r.) wymienia przyczyny utworzenia przez Napoleona Księstwa Warszawskiego</p>	<p>wskazuje na mapie tereny, z których zostało utworzone Księstwo Warszawskie wyjaśnia, czym był <i>Kodeks Napoleona</i> opowiada, w jakich okolicznościach zostało zlikwidowane Księstwo Warszawskie</p>	<p>omawia okoliczności powstania Legionów Polskich we Włoszech i utworzenia Księstwa Warszawskiego wyjaśnia, dlaczego armia napoleońska poniosła klęskę w Rosji w 1812 r. omawia ustrój Księstwa Warszawskiego wyjaśnia, dlaczego Księstwo Warszawskie przestało istnieć</p>
<p>22. Powstań, Polsko, skrusz kajdany – powstanie listopadowe 1. Królestwo Polskie. 2. „Na Belweder!” – 29 listopada 1830 roku. 3. Bitwy powstania listopadowego. 4. Upadek powstania.</p>	<p>podaje datę wybuchu powstania listopadowego – 29 listopada 1830 r. wie, kim byli: Piotr Wysocki, Józef Sowiński wymienia co najmniej dwa przykłady prześladowania Polaków po upadku powstania listopadowego</p>	<p>wymienia przyczyny i skutki powstania listopadowego wyjaśnia pojęcia: <i>Arsenał, Belweder, Syberia, Cytadela</i> wie, kim był wielki książe Konstanty</p>	<p>wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego wymienia przyczyny upadku powstania listopadowego charakteryzuje postawę obrońców Warszawy – Juliusza Ordoña i Józefa Sowińskiego</p>	<p>omawia przebieg powstania listopadowego ocenia, czy Polacy mieli szansę na pokonanie Rosjan w czasie powstania wymienia dowódcę wojsk rosyjskich, który zdobył Warszawę i doprowadził do upadku powstania</p>
<p>23. Zawiedzione nadzieje – powstanie styczniowe 1. Branka i wybuch powstania. 2. Działania przywódców i walki powstańcze. 3. Dlaczego powstanie upadło?</p>	<p>wymienia datę roczną wybuchu powstania styczniowego, określa wiek i jego połowę wie, kim był Romuald Traugutt charakteryzuje sposób walki prowadzony przez oddziały partyzanckie</p>	<p>wyjaśnia pojęcia: <i>branka, koszary, katorga</i> wyjaśnia, dlaczego pobór do wojska rosyjskiego przyspieszył decyzję o wybuchu powstania na podstawie ilustracji charakteryzuje wygląd i uzbrojenie powstańców-kosynierów na podstawie ilustracji omawia wygląd Cytadeli warszawskiej podaje co najmniej jedną przyczynę</p>	<p>wskazuje związek pomiędzy manifestacjami patriotycznymi a wybuchem powstania styczniowego wymienia zakres działań utworzonego przez powstańców Rządu Narodowego wyjaśnia, na czym polegał terror władz carskich wobec ludności polskiej w 1863 r. wyjaśnia funkcję, jaką pełniła w czasie zaborów Cytadela warszawska na podstawie mapy wymienia tereny,</p>	<p>wymienia co najmniej dwóch przywódców powstania styczniowego omawia przyczyny, przebieg i skutki powstania styczniowego wymienia represje stosowane przez Rosjan wobec uczestników powstania styczniowego</p>

		upadku powstania styczniowego oblicza czas, jaki upłynął od upadku powstania listopadowego do wybuchu powstania styczniowego	na których toczyły się walki powstańcze	
24. Walka Polaków o język i kulturę w XIX wieku 1. Rusyfikacja i germanizacja. 2. Uczyć się wbrew rusyfikacji. 3. Germanizacja w zaborze pruskim. 4. Jak pracować dla Polski, czyli pozytywizm i praca organiczna. 5. Autonomia galicyjska.	wyjaśnia pojęcia: <i>rusyfikacja</i> i <i>germanizacja</i> wymienia co najmniej dwa przykłady oporu Polaków wobec zaborców wymienia co najmniej dwa nazwiska wybitnych twórców kultury polskiej na przełomie XIX i XX w.	wyjaśnia pojęcia <i>praca organiczna</i> , <i>praca u podstaw</i> i <i>autonomia galicyjska</i> wymienia przykłady ograniczania przez zaborców Polakom dostępu do języka polskiego przedstawia najważniejsze założenia pozytywistów	wymienia nazwiska, dzieła i charakteryzuje twórczość: Jana Matejki, Henryka Sienkiewicza, Stanisława Wyspiańskiego i Stanisława Moniuszki opowiada o strajku dzieci we Wrześni charakteryzuje postawę Michała Drzymały wobec polityki niemieckiej wie, kim był i czym zajmował się Hipolit Cegielski wyjaśnia pojęcie <i>Kulturkampf</i>	wyjaśnia, jaki wpływ miała twórczość w języku polskim na podtrzymanie ducha polskości w czasie zaborów podaje przykłady dzieł, które miały za zadanie podtrzymywanie Polaków na duchu i przypomnienie o ważnych wydarzeniach w historii rozumie znaczenie Krakowa dla podtrzymania ducha narodowego w XIX wieku
25. Polacy na emigracji 1. Co to jest emigracja? Dlaczego Polacy w XIX wieku emigrowali? 2. Wielka Emigracja i jej znaczenie.	wyjaśnia pojęcia: <i>emigracja zarobkowa</i> i <i>emigracja polityczna</i> wymienia co najmniej dwóch przedstawicieli Wielkiej Emigracji wskazuje na mapie co najmniej jedno europejskie państwo, do którego emigrowali Polacy	wyjaśnia pojęcie <i>romantyzm</i> podaje przyczyny, jakie zmuszały Polaków do emigracji politycznej i zarobkowej wymienia państwa, do których emigrowali Polacy wymienia wybitnych twórców kultury polskiej, którzy tworzyli na emigracji	podaje przykłady dzieł polskiej literatury romantycznej wie, kim była i czego dokonała Maria Skłodowska-Curie wskazuje źródła inspiracji dla muzyki Fryderyka Chopina	omawia znaczenie twórczości Adama Mickiewicza i Juliusza Słowackiego dla Polaków żyjących pod zaborami wie, jak dużo Polaków wyemigrowało z ziem polskich w XIX w.
26. W XIX-wiecznej Łodzi – mieście fabrykantów i robotników 1. Jak powstawało miasto przemysłowe. 2. Nowi ludzie, nowy wygląd miast. 3. Jak mała wioska stała się miastem. 4. Ciężka praca i trudne życie. 5. Rozwój miast w okresie zaborów.	opisuje warunki pracy w XIX-wiecznej fabryce na podstawie ilustracji omawia wygląd dzielnicy robotniczej wyjaśnia pojęcia: <i>fabryka</i> , <i>fabrykant</i>	posługuje się pojęciami: <i>maszyna parowa</i> , <i>telegraf</i> , <i>kolej żelazna</i> , <i>urbanizacja</i> i <i>uprzemysłowienie</i> charakteryzuje nowe klasy społeczne: robotników, fabrykantów i inteligencję wyjaśnia, jakie znaczenie dla przewozu ludzi i towarów miały w XIX w. statki parowe	wyjaśnia, dlaczego Łódź została w XIX w. nazwana ziemią obiecaną wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się w XIX w. na ziemiach polskich charakteryzuje sytuację robotników w XIX w. na podstawie mapy wymienia najbardziej uprzemysłowione miasta w XIX w. na ziemiach polskich	omawia przekrój społeczny i narodowościowy XIX-wiecznej Łodzi wymienia przyczyny protestów robotniczych porównuje wygląd miast w XVIII i XIX w. porównuje sposób produkcji w manufakturze i w fabryce, wskazuje podobieństwa i różnice
27. Powtórzenie wiadomości				
28. Sprawdzian wiadomości				

<p>29. Zniszczenia i cierpienie – pierwsza wojna światowa</p> <ol style="list-style-type: none"> Rywalizacja między mocarstwami. Działania wojenne – walki na frontach. Najkrwawsza bitwa I wojny światowej. Polacy po różnych stronach wielkiej wojny. Finał wielkiej wojny. 	<p>podaje daty rozpoczęcia i zakończenia I wojny światowej – 1914, 1918</p> <p>wymienia co najmniej dwa nowe rodzaje broni zastosowane podczas I wojny światowej</p> <p>wskazuje na mapie państwa trójprzymierza i trójporozumienia</p> <p>wymienia polskie formacje zbrojne biorące udział w I wojnie światowej</p>	<p>wymienia wydarzenie, które zostało uznane za początek I wojny światowej</p> <p>wymienia przyczyny wybuchu I wojny światowej</p> <p>wyjaśnia pojęcia: <i>trójprzymierze, trójporozumienie, wojna pozycyjna</i></p> <p>omawia rolę Józefa Piłsudskiego i Józefa Hallera w utworzeniu polskich oddziałów biorących udział w I wojnie światowej</p> <p>wymienia państwa, które zwyciężyły w I wojnie światowej</p>	<p>podaje przyczyny i skutki I wojny światowej</p> <p>wymienia największe bitwy I wojny światowej i wskazuje je na mapie</p> <p>omawia nowe rodzaje broni używane w czasie działań wojennych</p> <p>charakteryzuje okoliczności powstania Legionów Polskich i Błękitnej Armii</p>	<p>porównuje działania zbrojne na froncie wschodnim i froncie zachodnim w czasie I wojny światowej</p> <p>wyjaśnia, jakie znaczenie dla losów wojny miała rewolucja bolszewicka w Rosji</p> <p>podaje skutki wprowadzenia nowych rodzajów broni – gazów bojowych, czołgów, samolotów – na przebieg działań zbrojnych</p>
<p>30. Konferencja w Paryżu – Polska znów niepodległa</p> <ol style="list-style-type: none"> Kto przegrał, a kto wygrał wielką wojnę. O niepodległą Polskę. Jak odrodziła się Polska. 	<p>wyjaśnia, dlaczego 11 listopada obchodzimy Święto Niepodległości</p> <p>wie, kim byli: Ignacy Jan Paderewski, Józef Piłsudski i Roman Dmowski</p> <p>podaje datę podpisania traktatu wersalskiego</p>	<p>wskazuje na mapie państwa, które powstały w Europie po I wojnie światowej</p> <p>wie, gdzie odbyła się konferencja pokojowa po I wojnie światowej, wymienia jej najważniejsze postanowienia</p> <p>omawia znaczenie działalności Ignacego Jana Paderewskiego i Romana Dmowskiego na zachodzie Europy i w Stanach Zjednoczonych dla sprawy odzyskania przez Polskę niepodległości</p>	<p>omawia sytuację państw uczestniczących w zaborach Polski pod koniec I wojny światowej</p> <p>wymienia skutki I wojny światowej dla Niemiec</p> <p>wie, jakie poglądy na temat odzyskania przez Polskę niepodległości miał prezydent Stanów Zjednoczonych Thomas Woodrow Wilson</p>	<p>wymienia państwa, które powstały po I wojnie światowej</p> <p>wskazuje na mapie sąsiadów Polski</p> <p>wymienia polityków, którzy podczas konferencji w Paryżu mieli decydujący wpływ na przyszłość Europy</p> <p>samodzielnie formułuje wypowiedź ustną na temat: <i>Kto wygrał, a kto przegrał I wojnę światową?</i></p>
<p>31. Odrodzona II Rzeczpospolita</p> <ol style="list-style-type: none"> Spory i walki o granice. Nowe państwo polskie. Przewrót majowy 1926 roku. Społeczeństwo wielonarodowe. Kultura i nauka polska. Odbudowa gospodarki. 	<p>wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej i wymienia jej sąsiadów</p> <p>wie, kiedy rozegrała się Bitwa Warszawska i kto ją wygrał</p> <p>wymienia mniejszości narodowe zamieszkujące II Rzeczpospolitą</p>	<p>zna daty uchwalenia konstytucji marcowej i kwietniowej</p> <p>wymienia państwa, z którymi Rzeczpospolita toczyła walki o granice</p> <p>wskazuje na mapie Gdynię i krótko charakteryzuje znaczenie portu w Gdyni</p> <p>wie, kim byli: Stefan Żeromski, Władysław Reymont, Stefan Banach, Grażyna Barszczewska, Jerzy Rudlicki</p> <p>wyjaśnia pojęcia: <i>sanacja, mniejszości narodowe, COP</i></p>	<p>wyjaśnia, co zmieniło się w państwie polskim po przewrocie majowym</p> <p>wyjaśnia, jaki wpływ miał rozwój szkolnictwa na likwidację analfabetyzmu w społeczeństwie polskim</p> <p>omawia znaczenie zwycięstwa Polaków w Bitwie Warszawskiej dla losów wojny polsko-bolszewickiej</p> <p>wyjaśnia, kim byli Gabriel Narutowicz i Władysław Grabski</p>	<p>wyjaśnia, na czym polegała różnorodność narodowa społeczeństwa Rzeczypospolitej</p> <p>omawia rozwój kultury i nauki polskiej w II Rzeczypospolitej</p> <p>uzasadnia twierdzenie, że przewrót majowy odbył się niezgodnie z zasadami demokracji</p> <p>charakteryzuje etapy rozwoju gospodarki polskiej w II Rzeczypospolitej – reformę Grabskiego, budowę portu w Gdyni, budowę COP</p>
<p>Systemy totalitarne XX w. *</p>	<p>wie, co to jest system totalitarny</p> <p>potrafi podać kilka cech władzy totalitarnej</p>	<p>wyjaśnia pojęcia: <i>faszizm, totalitaryzm, rewolucja</i></p> <p>wie kim byli: Włodzimierz Lenin, Józef Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler</p> <p>podaje podstawowe przyczyny narodzin komunizmu w ZSRR, faszyzmu we Włoszech i nazizmu w Niemczech</p>	<p>zna pojęcia: <i>nacjonalizm, nazizm, rasizm, nacjonalizacja, kołchoz, GUŁAG, łagier, obóz pracy, obóz koncentracyjny, cenzura, Gestapo, NKWD</i></p> <p>wie, jak doszli do władzy: Włodzimierz Lenin, Józef Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler</p> <p>charakteryzuje politykę, jaką prowadzili dyktatorzy wobec własnych społeczeństw, przeciwników politycznych, czy innych narodowości</p>	<p>potrafi omówić jakie prawa obywatelskie były łamane w systemach totalitarnych</p> <p>porównuje system demokratyczny i totalitarny</p> <p>podaje inne przykłady państw totalitarnych w XX wieku i współcześnie</p> <p>potrafi wskazać na współczesne zagrożenia dla systemu demokratycznego</p>

31. Powtórzenie wiadomości				
32. Sprawdzian wiadomości				
33. Początek wielkiego konfliktu i wojna obronna Polski 1. Dyktatorzy dążą do wojny. 2. Żądania Hitlera. 3. Bohaterska obrona granicy. 4. Uderzenie armii radzieckiej.	wskazuje na mapie państwa, które dokonały agresji na Polskę podaje datę wybuchu II wojny światowej i datę agresji ZSRR na Polskę	wymienia żądania Hitlera wobec Polski wskazuje na mapie tereny zajęte w 1939 r. przez Niemcy i przez Związek Radziecki wie kim byli: Józef Beck, Władysław Raginis, Tadeusz Kutrzeba, Franciszek Kleeberg	wymienia państwa, z którymi Polska zawarła sojusz wojskowy zna <i>pakt Ribbentrop-Mołotow</i> i potrafi podać jego najważniejsze postanowienia wymienia najważniejsze bitwy kampanii wrześniowej ocenia postawę żołnierzy polskich podczas kampanii wrześniowej	samodzielnie formułuje wypowiedź na temat wojny obronnej Polski we wrześniu 1939 r. wymienia państwa zajęte przez Niemcy przed atakiem na Polskę wyjaśnia, na czym polegała przewaga wojsk niemieckich nad wojskami polskimi podczas kampanii wrześniowej omawia status Wolnego Miasta Gdańska w dwudziestoleciu międzywojennym
34. Polacy pod okupacją niemiecką i radziecką 1. W okupowanej Polsce. 2. Auschwitz. 3. Los dzieci Zamojszczyzny. 4. Polacy pod okupacją radziecką. 5. Katyń.	podaje nazwy państw, które okupowały Polskę podczas II wojny światowej wymienia Katyń jako symbol zbrodni władz radzieckich na narodzie polskim wyjaśnia nazwę <i>Holokaust</i> , jako określenie zagłady Żydów w czasie II wojny światowej	opowiada, jaki los spotkał dzieci z Zamojszczyzny wyjaśnia pojęcia: <i>getto</i> , <i>obóz zagłady</i> , <i>ludobójstwo</i> wyjaśnia, jaki los spotkał ludność polską na ziemiach okupowanych przez ZSRR opowiada, jak wyglądało życie Polaków pod okupacją niemiecką	na podstawie ilustracji omawia życie codzienne Żydów w getcie warszawskim wymienia obozy zagłady wybudowane przez nazistów na ziemiach polskich	uzasadnia twierdzenie, że obozy koncentracyjne były hańbą dla Niemiec porównuje życie codzienne Polaków pod okupacją radziecką i niemiecką wyjaśnia, na czym polegało kłamstwo katyńskie
35. Warszawskie dzieci, pójdziemy w bój – powstanie warszawskie 1944 roku 1. Polskie Państwo Podziemne. 2. W warszawskim getcie. 3. Wybuch powstania w Warszawie. 4. Wojna i okupacja w mojej miejscowości i regionie.	podaje daty wybuchu powstania w getcie warszawskim i powstania warszawskiego wie, czym była Armia Krajowa na podstawie ilustracji w podręczniku krótko omawia przebieg powstania warszawskiego	opowiada, w jaki sposób Polacy prowadzili walkę z okupantem wyjaśnia, w jaki sposób działało Polskie Państwo Podziemne opowiada, jakie kary groziły Polakom za pomoc Żydom wie, czym były Szare Szeregi	omawia przebieg powstania w getcie warszawskim oraz powstania warszawskiego na podstawie ilustracji opisuje wygląd Pomnika Małego Powstańca porównuje sposób walki i uzbrojenie powstańców i żołnierzy hitlerowskich własnymi słowami opowiada, na czym polegała działalność konspiracyjna	wyjaśnia, dlaczego doszło do wybuchu powstania warszawskiego interpretuje słowa pieśni <i>Warszawskie dzieci</i> wyjaśnia, jaki los spotkał ludność żydowską po likwidacji getta warszawskiego podaje przyczyny, przebieg i skutki powstania warszawskiego
36. Polacy na frontach II wojny światowej 1. Epopeja polskich lotników. 2. Marynarze z ORP „Orzeł”. 3. Od Narwiku, przez Tobruk do Monte Cassino.	podaje co najmniej dwa przykłady walki żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej wie, kim byli: generał Władysław Sikorski i generał Władysław Anders	wie, czym wsławił się Dywizjon 303 opisuje szlak bojowy Armii Polskiej na Bliskim Wschodzie i II Korpusu Polskiego pod dowództwem generała Andersa wymienia polskie oddziały biorące udział u boku armii radzieckiej w szturmie na Berlin w 1945 r.	na podstawie mapy w podręczniku omawia główne szlaki bojowe wojsk polskich i wymienia główne miejsca bitew wymienia polskie jednostki wojskowe utworzone na terenie ZSRR powiada o losach okrętu podwodnego ORP „Orzeł”	zna słowa pieśni <i>Czerwone maki na Monte Cassino</i> i wie, jakie wydarzenia upamiętnia ten utwór
37. Powtórzenie wiadomości				
38. Sprawdzian wiadomości				

<p>39. Świat podzielony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkanie wielkiej trójki. 2. Żelazna kurtyna dzieli Europę. 3. Świat w czasach zimnej wojny. 4. Europa Środkowa pod rządami komunistów. 	<p>wskazuje na mapie świata dwa mocarstwa rywalizujące podczas zimnej wojny podaje datę zakończenia II wojny światowej wie, kim byli: Winston Churchill, Józef Stalin, Franklin Delano Roosevelt wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń po II wojnie światowej</p>	<p>wyjaśnia pojęcia: <i>zimna wojna, wielka trójka, żelazna kurtyna, bomba atomowa, supermocarstwa, kryzys kubański, strefy okupacyjne</i> wskazuje na mapie państwa, które po II wojnie światowej znalazły się w strefie wpływów ZSRR opisuje podział Niemiec, jakiego dokonano po II wojnie światowej wymienia państwa Europy Środkowej, w których doszło do wystąpień wolnościowych</p>	<p>wymienia konflikty zbrojne, które toczyły się z udziałem supermocarstw po II wojnie światowej i wskazuje je na mapie wie, kim byli Nikita Chruszczow i John Fitzgerald Kennedy</p>	<p>na podstawie tekstu źródłowego opisuje skutki wybuchu bomby atomowej opisuje przebieg kryzysu kubańskiego wyjaśnia, dlaczego w państwach Europy Środkowej dochodziło do wystąpień wolnościowych</p>
<p>40. Polska i Polacy po 1945 roku</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nowe granice, nowa Polska. 2. Odbudowa kraju ze zniszczeń wojennych. 3. Przemiany społeczne i gospodarcze w PRL. 4. Kultura PRL. 	<p>wskazuje na mapie granice PRL i wymienia jej sąsiadów podaje datę 1945–1989 jako okres PRL podaje kilka informacji na temat odbudowy kraju ze zniszczeń wojennych</p>	<p>podaje przykłady zakładów przemysłowych wybudowanych po II wojnie światowej (Nowa Huta, Żerań, Ursus) wyjaśnia skrót PZPR wyjaśnia pojęcia: <i>socrealizm, cenzura, planowanie centralne, kult jednostki</i> wymienia i wskazuje na mapie ziemie na zachodzie Polski, które zostały przyłączone do Polski po II wojnie światowej podaje najważniejsze cechy ustroju socjalistycznego</p>	<p>na podstawie ilustracji w podręczniku omawia najważniejsze cechy sztuki socrealistycznej wyjaśnia, na czym polegały przemiany gospodarcze i społeczne w Polsce po II wojnie światowej omawia zmiany, jakie zaszły w edukacji i opiece zdrowotnej w czasach PRL</p>	<p>ocenia niektóre wydarzenia z historii PRL (wybory do Sejmu Ustawodawczego, powstanie PZPR) i potrafi uzasadnić swoją ocenę omawia znaczenie klasy robotniczej w społeczeństwie i kulturze socjalistycznej wymienia Józefa Stalina jako przykład kultu jednostki na podstawie informacji z podręcznika i mapy omawia zmiany terytorialne Polski po II wojnie światowej</p>
<p>41. Trudna droga do wolności</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Protesty społeczeństwa. 2. Jan Paweł II – powiew nadziei. 3. Stan wojenny. 4. Obrady okrągłego stołu. 	<p>podaje datę pierwszych częściowo wolnych wyborów do sejmu i senatu wie, z jakimi wydarzeniami są związane postacie – Lech Wałęsa, Wojciech Jaruzelski, Tadeusz Mazowiecki, Jan Paweł II podaje rok wprowadzenia stanu wojennego własnymi słowami wyjaśnia, czym był NSZZ „Solidarność”</p>	<p>wymienia miejsca i daty protestów społeczeństwa przeciwko władzy w PRL wyjaśnia nazwy: <i>stan wojenny, ZOMO, internowanie, okrągły stół, strajk</i> wyjaśnia, czym zajmował się w czasach PRL aparat bezpieczeństwa podaje datę wyboru Karola Wojtyły na papieża wymienia najważniejsze wydarzenia stanu wojennego potrafi rozwinąć skrót NSZZ rozpoznaje znak graficzny „Solidarności”</p>	<p>wyjaśnia, jakich metod używały władze do tłumienia protestów w czasach PRL omawia przyczyny i skutki protestów robotników i studentów omawia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie polskim po pierwszej wizycie Jana Pawła II w ojczyźnie wymienia najważniejsze postanowienia obrad okrągłego stołu</p>	<p>omawia przyczyny, przebieg i skutki obrad okrągłego stołu wyjaśnia, dlaczego socjalizm rozczarował społeczeństwo polskie uzasadnia, dlaczego rok 1989 uznajemy za koniec PRL uzasadnia, dlaczego przemiany w Polsce po 1989 r. nazywamy bezkrwawą rewolucją</p>
<p>42. Powtórzenie wiadomości</p>				
<p>43. Sprawdzenie wiadomości</p>				

<p>44. III Rzeczpospolita – życie w państwie demokratycznym</p> <ol style="list-style-type: none"> Zasady demokracji. Instytucje demokratyczne w Polsce. Moja konstytucja. Jakie mam prawa i obowiązki jako obywatel. 	<p>własnymi słowami wyjaśnia pojęcie <i>demokracja</i></p> <p>wymienia konstytucję jako zbiór najważniejszych praw i zasad w państwie wie, czym się zajmuje Rzecznik Praw Dziecka</p>	<p>wyjaśnia, co oznacza, że wszyscy jesteśmy równi wobec prawa</p> <p>wymienia prawa i obowiązki obywateli</p> <p>zna instytucje nadzorujące przestrzeganie prawa w Rzeczypospolitej wie, kto uchwała prawo w Rzeczypospolitej</p>	<p>wymienia skład Zgromadzenia Narodowego – Sejm Rzeczypospolitej Polskiej i Senat Rzeczypospolitej Polskiej</p> <p>wie, kto w Polsce sprawuje władzę sądowniczą</p> <p>wyjaśnia, jaką funkcję w państwie pełnią samorządy</p> <p>potrafi powiedzieć, jaką funkcję w państwie polskim pełni prezydent</p> <p>wyjaśnia, co znajduje się w preambule Konstytucji RP</p> <p>formuluje wypowiedź na temat ustroju państwa polskiego, używając pojęć: <i>wolne wybory, wolność słowa, wolne media, konstytucja</i></p>	<p>na podstawie fragmentu tekstu źródłowego odpowiada na pytania: <i>Do kogo należy władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej? Czego strzeże Rzeczpospolita? Co jest najważniejszym prawem Rzeczypospolitej?</i></p> <p>krótko charakteryzuje instytucje nadzorujące przestrzeganie prawa w Rzeczypospolitej Polskiej</p>
<p>45. Współczesne społeczeństwo</p> <ol style="list-style-type: none"> Zmiany w gospodarce i w społeczeństwie. Znaczenie pracy. Organizacja pracy i jej efekty. Działanie dla wspólnego dobra. 	<p>wymienia niektóre zmiany w społeczeństwie, jakie zaszły po roku 1989</p> <p>własnymi słowami wyjaśnia pojęcie <i>bezrobocie</i></p> <p>podaje dwa przykłady grup społecznych</p>	<p>wyjaśnia pojęcie <i>grupa społeczna</i></p> <p>wie, czym charakteryzuje się postawa prospołeczna</p> <p>podaje przykłady organizacji pracy i jej efekty</p> <p>tłumaczy, czym jest prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych</p>	<p>podaje przykłady stowarzyszeń, fundacji i instytucji pozarządowych, działających dla wspólnego dobra</p> <p>formuluje wypowiedź, w której uzasadnia, że pracę swoją i innych należy szanować</p>	<p>wymienia zmiany w gospodarce, jakie zaszły po roku 1989</p> <p>własnymi słowami przedstawia społeczne skutki bezrobocia</p>
<p>46. Ojczyzna bliska i odległa</p> <ol style="list-style-type: none"> Polska domem wielu narodów. Polacy w swojej ojczyźnie. Polacy w świecie. Polonia – z bliska i z daleka. 	<p>wymienia co najmniej dwie mniejszości narodowe i dwie mniejszości etniczne mieszkające na terenie Polski</p> <p>wymienia miejsca ważne w historii Polski</p> <p>wyjaśnia pojęcie <i>Polonia</i></p>	<p>wskazuje na mapie miejsca zamieszkałe przez mniejszości narodowe i etniczne</p> <p>wymienia państwa, w których znajdują się największe skupiska Polonii</p>	<p>wie, jaki procent mieszkańców Polski stanowią mniejszości narodowe</p> <p>omawia przyczyny polityczne i ekonomiczne, które zmuszały Polaków do emigracji</p>	<p>opowiada, jakie prawa przysługują mniejszościom narodowym w Polsce</p> <p>potrafi przedstawić informacje na temat miejsc pamięci narodowej</p>
<p>47. Polska w Unii Europejskiej</p> <ol style="list-style-type: none"> Co to jest Unia Europejska. Jesteśmy w Unii Europejskiej. Zmieniona, nowocześniejsza Polska. 	<p>rozpoznaje symbole unijne – flagę i hymn Unii Europejskiej</p> <p>podaje rok wstąpienia Polski do Unii Europejskiej</p> <p>wie, jaka jest wspólna waluta części państw europejskich</p>	<p>wymienia państwa założycielskie Unii Europejskiej</p> <p>wie, czym jest strefa Schengen</p> <p>wyjaśnia pojęcia <i>Parlament Europejski</i> i <i>Komisja Europejska</i></p>	<p>posługuje się pojęciami: <i>Unia Europejska, europejska solidarność, stosunki międzynarodowe</i></p> <p>opowiada o uczestnictwie Polski w Unii Europejskiej i o zmianach, jakie zaszły w naszym kraju od 2004 r.</p> <p>wymienia korzyści i obowiązki, jakie mają państwa wchodzące w skład Unii</p> <p>wyjaśnia, na czym polega zachowanie suwerenności przez państwa członkowskie Unii Europejskiej</p>	<p>na podstawie mapy wymienia państwa należące do Unii Europejskiej</p> <p>podaje przyczyny utworzenia Unii Europejskiej</p>
<p>48. Współczesne państwa i organizacje międzynarodowe – ONZ i NATO</p> <ol style="list-style-type: none"> Ustroje polityczne we 	<p>wskazuje różnice pomiędzy ustrojem demokratycznym a monarchią</p> <p>wymienia co najmniej jedno państwo europejskie, które jest monarchią</p> <p>wymienia co najmniej jedno państwo</p>	<p>wyjaśnia, jakie są cele działania ONZ</p> <p>wie, czym zajmuje się UNICEF</p> <p>wyjaśnia pojęcia: <i>filantrop, filantropia</i></p> <p>wyjaśnia, jakie są główne cele działalności</p>	<p>charakteryzuje działalność ONZ</p> <p>wyjaśnia, dlaczego członkostwo w NATO jest korzystne dla Polski</p> <p>rozpoznaje flagi ONZ i NATO</p>	<p>wyjaśnia, na czym polega działalność filantropijna</p> <p>wie, jakie cechy charakterystyczne ma dyktatura, podaje przykłady państw rządzonych przez dyktatorów</p>

<p>współczesnym świecie.</p> <p>2. Organizacja Narodów Zjednoczonych.</p> <p>3. Nasi sojusznicy i nasze bezpieczeństwo w NATO.</p>	<p>europęjskie o ustroju demokratycznym potrafi rozwinąć skrót ONZ wie, czym jest NATO</p>	<p>NATO</p>		
<p>49. Jaki jest współczesny świat</p> <p>1. Co to jest globalizacja?</p> <p>2. Rewolucja technologiczna.</p> <p>3. Rozwój kultury masowej.</p> <p>4. Wpływ człowieka na przyrodę.</p> <p>5. Następstwa globalizacji.</p> <p>6. Problemy świata na początku XXI wieku.</p>	<p>własnymi słowami wyjaśnia pojęcie <i>globalizacja</i></p> <p>wymienia co najmniej kilku twórców kultury masowej</p> <p>wie, na czym polega efekt cieplarniany rozumie, dlaczego musimy chronić otaczającą nas przyrodę</p>	<p>wymienia przykłady wpływu techniki na życie człowieka</p> <p>wyjaśnia własnymi słowami określenie „świat stał się mniejszy”</p> <p>wymienia przykładowe problemy świata XXI w.</p> <p>opowiada o przyczynach i skutkach globalizacji</p>	<p>wyjaśnia, kogo nazywamy antyglobalistami</p> <p>podaje przykłady zmian, jakie zaszły w życiu codziennym ludzi w czasie ostatnich 100 lat</p> <p>podaje przykłady produktów i marek o globalnym zasięgu</p> <p>wyjaśnia, na czym polega rewolucja technologiczna</p> <p>własnymi słowami wyjaśnia, czym jest kultura masowa, podaje przykłady twórców kultury masowej</p>	<p>aktywnie bierze udział w dyskusji na temat współczesnego świata i potrafi uzasadnić swoje zdanie</p> <p>podaje przykłady zmian w przyrodzie, jakie spowodował swoją działalnością człowiek</p> <p>wyjaśnia, czym zajmują się organizacje ekologiczne, w tym Greenpeace</p>
<p>50. Powtórzenie wiadomości</p>				
<p>51. Sprawdzian wiadomości</p>				

KLASA VII

Wymagania dla klasy VII opracowane zostały z wykorzystaniem i w oparciu o program nauczania przedmiotu historia wydawnictwa **Wiking**.

Temat	Treści	Wymagania podstawowe (dop, dst) Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe (db, bdb) Uczeń:
I. Europa w I połowie XIX wieku 1. Kongres wiedeński- nowy porządek w Europie	Zwołanie kongresu. Zasady przyjęte na kongresie. Najważniejsze decyzje. Sprawa polska. Święte Przymierze.	Zna przyczyny zwołania Kongresu Wiedeńskiego Zna decyzje kongresu w sprawie polskiej Wie, kto założył Święte Przymierze	Zna zasady, jakimi kierowano się na Kongresie Zna najważniejsze decyzje kongresu dotyczące zmian terytorialnych w Europie Potrafi ocenić zasadność zmian wprowadzonych przez kongres Wiedeński
2. Rewolucja przemysłowa	Przyczyny rewolucji przemysłowej. Gospodarka Wielkiej Brytanii w XVIII w. Wynalazki techniczne. Oddziaływanie rewolucji przemysłowej na inne kraje Europy. Powstanie proletariatu.	Zna przyczyny rewolucji przemysłowej Rozumie znaczenie wynalezienia maszyny parowej dla rozwoju przemysłu i transportu Wyjaśnia pojęcia kapitalizm, proletariat	Opisuje społeczne skutki rewolucji przemysłowej Wyjaśnia przyczyny powstania ruchu robotniczego
3. Społeczeństwa europejskie wobec „ładu powiedeńskiego”	„Ład powiedeński” Odrodzenie narodowe we Włoszech. Ruchy narodowe w Niemczech. Rewolucja lipcowa we Francji. Powstanie w Belgii. Powstanie dekabrystów w Rosji. Skutki ruchów społecznych w Europie do połowy XIX w.	Wyjaśnia pojęcie „ładu powiedeński” Charakteryzuje najważniejsze idee narodowe, podaje przykłady	Lokuje w czasie i przestrzeni poznane wydarzenia związane z ruchami narodowymi i zjednoczeniowymi
4. Wiosna Ludów w Europie	Europa przed 1848 r. Rewolucja w państwach niemieckich. Wiosna Ludów we Francji. Wiosna Ludów w Cesarstwie Austriackim.	Wymienia przyczyny Wiosny Ludów Zna datę 1848 Wyjaśnia pojęcie Wiosna Ludów Wymienia i wskazuje na mapie państwa, w których wystąpiła Wiosna Ludów	Opisuje najważniejsze osiągnięcia Wiosny Ludów Porównuje przebieg rewolucji w poszczególnych państwach Wyjaśnia, dlaczego w Anglii i Rosji nie doszło do Wiosny Ludów
5. Europa w i połowie XIX w – powtórzenie.			
6. Europa w i połowie XIX w- sprawdzian.			
II. Ziemia polskie w I połowie XIX wieku 7. Ziemia polskie po kongresie wiedeńskim	Decyzje kongresu. Królestwo Polskie. Gospodarka Królestwa Polskiego. Pozostałe ziemie polskie.	Wymienia decyzje kongresu w sprawie polskiej i wskazuje na mapie nowy układ granic państw zaborczych Charakteryzuje ustrój i wymienia swobody obywatelskie zapisane w konstytucji K. Polskiego Wymienia gałęzie rozwoju gospodarczego i ocenia osiągnięcia K. Polskiego	Wyjaśnia różnicę pomiędzy opozycją legalną i nielegalną Wie, kim byli: W. Łukasiński, P. Wysoki, M. Nowosilcow, Aleksander I Opisuje zasługi K. Druckiego-Lubeckiego i S. Staszica Porównuje sytuację gospodarczą Królestwa Polskiego z sytuacją w innych zaborach.
8. Powstanie listopadowe- geneza i wybuch powstania	Opozycja legalna. Tajne związki. Spisek Wysockiego. Sytuacja międzynarodowa. Noc listopadowa. Dyktatura Chłopickiego.	Zna przyczyny wybuchu powstania listopadowego Zna przebieg nocy listopadowej Wie, kim byli: J. Chłopicki, ks. Konstanty Zna datę 1830 r Sytuuje w czasie powstanie listopadowe	Potrafi odróżnić przyczyny wewnętrzne od zewnętrznych Wie, kim byli: P. Wysocki, B. i W. Niemojowscy, J. Skrzynecki, J. Krukowiecki
9. Wojna polsko- rosyjska 1831	Początek walk. Represje popowstaniowe - Statut Organiczny.	Przedstawia przebieg powstania Wymienia bitwy powstania listopadowego Wymienia represje popowstaniowe Wymienia najważniejsze przyczyny upadku powstania	Potrafi scharakteryzować wodzów naczelnych powstania listopadowego Potrafi wymienić przyczyny upadku powstania listopadowego Oceni postawę zaborców wobec Polaków

10. Wielka Emigracja	Po powstaniu. Towarzystwo Demokratyczne Polskie. Hotel Lambert. Komitet Narodowy Polski. Kultura polska na emigracji.	Zna przyczyny Wielkiej Emigracji Charakteryzuje kierunki oraz postaci Wielkiej Emigracji Wyjaśnia, dlaczego emigrację popowstaniową nazywamy wielką	Wie, jakie obozy powstały na emigracji i kto im przewodził Porównuje najważniejsze założenia programowe emigracyjnych ugrupowań
11. Ziemie polskie po upadku powstania listopadowego	Emisariusze. Powstanie krakowskie. Rabacja galicyjska. Wiosna Ludów na ziemiach polskich.	Wie, jaką rolę na ziemiach polskich pełnili emisariusze Wyjaśnia, pojęcia: emisariusz, rabacja Zna daty 1846 i 1848 r Wymienia przyczyny rabacji galicyjskiej	Wskazuje przyczyny upadku powstania krakowskiego i Wiosny Ludów w Wielkopolsce i Galicji. Potrafi ocenić wpływ rabacji na stosunki chłopów ze szlachtą Wie, kim byli: J. Szela, E. Dembowski. L. Mierosławski
12. Ziemie polskie w I połowie XIX wieku – powtórzenie.			
13. Ziemie polskie w I połowie XIX wieku- sprawdzian.			
III. Świat w II połowie XIX wieku 14. Wojna domowa w Stanach Zjednoczonych	Stany Zjednoczone w poł. XIX w. Demokraci i republikanie. Niewolnictwo i abolicjonizm. Wybuch i przebieg wojny secesyjnej. Stany Zjednoczone po wojnie.	Zna przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych Wyjaśnia pojęcie abolicjonizm Ocena zjawisko rasizmu w XIX w. i współcześnie.	Opisuje sytuację USA przed wybuchem wojny secesyjnej Charakteryzuje poglądy demokratów i republikanów Opisuje proces walki w niewolnictwem
15. Europa w II połowie XIX wieku.	Wojna krymska. Austria. Francja. Zjednoczenie Włoch.	Wie, kim byli Franciszek Józef I, Napoleon III, Wiktor Emanuel II i Kamil Cavour Wymienia przyczyny zjednoczenia Włoch Wskazuje na mapie państwa włoskie	Rozumie wpływ wojny krymskiej na zmianę stosunków międzynarodowych Wyjaśnia rolę Kamila Cavoura i Garibaldiiego w procesie zjednoczenia Włoch Wymienia skutki zjednoczenia państw włoskich
16. Powstanie II Rzeszy Niemieckiej	Niemcy przed zjednoczeniem. Wojna z Austrią. Wojna prusko-francuska. Powstanie II Rzeszy.	Zna przyczyny zjednoczenia państw niemieckich Wyjaśnia określenie „zjednoczenie krwią i żelazem” Wie, kim był i czego dokonał Otto von Bismarck Wymienia i wskazuje na mapie etapy zjednoczenia Niemiec Zna datę 1871	Wyjaśnia różnicę pomiędzy zjednoczeniem Włoch i Niemiec Wymienia i ocenia skutki zjednoczenia Niemiec dla Europy Rozumie rolę jednostek w procesie historycznym
17. Nauka i technika na przełomie XIX i XX wieku.	Rewolucja naukowo-techniczna Nauki przyrodnicze. Osiągnięcia techniczne. Wynalazki w transporcie i łączności Odkrycia geograficzne. Wynalazki w życiu codziennym.	Rozumie wpływ osiągnięć naukowych i technicznych z przełomu XIX i XX wieku na życie codzienne ludzi Wymienia najważniejszych naukowców i wynalazców, oraz ich osiągnięcia	Opisuje wpływ nauki na postęp techniczny, podaje przykłady Omawia skutki wynalazków na życie codzienne na konkretnych przykładach Lokuje w czasie najważniejsze osiągnięcia naukowo techniczne XIX w.
18. Przemiany gospodarcze i społeczne na przełomie XIX i XX wieku.	Gospodarcze skutki postępu technicznego. Rozwój USA, Japonii i Niemiec. Rozwój komunikacji. Urbanizacja. Postęp a środowisko.	Przedstawia skutki postępu technicznego Opisuje zmiany w poziomie życia ludzi i państw Przedstawia skutki przewrotu technicznego i postępu technicznego	Charakteryzuje rozwój gospodarczy mocarstw w XIX w. Ocena ich pozycję gospodarczą także dziś
19. Kultura na przełomie XIX i XX wieku.	Literatura. Malarstwo i architektura. Prasa i film. Kultura masowa.	Przedstawia narodziny kultury masowej i przemian obyczajowych Przedstawia zmiany w życiu przeciętnego człowieka na przełomie XIX /XX w.	Charakteryzuje główne kierunki literackie końca XIX w. Opisuje nowe idee i zjawiska. Ocena nowe zjawiska kulturowe.

20. Życie polityczne na przełomie XIX i XX wieku.	Ustroje państw w końcu XIX w Rozwój parlamentaryzmu Aktywność polityczna społeczeństw. Socjalizm. Partie robotnicze. Solidaryzm społeczny i powstanie partii chłdeckich. Nacjonalizm. Emancypacja kobiet	Charakteryzuje przyczyny i skutki demokratyzacji życia politycznego Wskazuje zastosowanie trójpodziału władzy w wybranych ustrojach Przedstawia główne założenia ideowe ugrupowań socjalistycznych, nacjonalistycznych i chłdeckich	Charakteryzuje różne systemy ustrojowe w XIX w. Opisuje rozwój parlamentaryzmu Omawia walkę kobiet o równouprawnienie Porównuje socjalizm i solidaryzm społeczny
21. Ekspansja kolonialna	Przyczyny i formy ekspansji kolonialnej Imperium brytyjskie. I Imperium francuskie. Kwestia Chin. Inne Państwa kolonialne. Skutki ekspansji.	Charakteryzuje przyczyny ekspansji kolonialnej Zna i wskazuje na mapie kierunki i zasięg ekspansji kolonialnej Ocena skutki polityki kolonialnej dla Europy i kolonizowanych społeczności i państw, wskazuje pozytywne i negatywne przykłady	Wskazuje na mapie zdobycze terytorialne imperiów kolonialnych Ocena politykę mocarstw wobec podbitych społeczeństw Wymienia formy ekspansji kolonialnej
22. Świat w II połowie XIX wieku –powtórzenie.			
23. Świat w II połowie XIX wieku- sprawdzian.			
IV. Walka Polaków o niepodległość w II połowie XIX wieku 24. Królestwo Polskie przed wybuchem powstania styczniowego	Wojna krymska. Reformy cara Aleksandra II. Rządy Wielopolskiego. Biali” i „czerwoni”. Branka.	Sytuuje w czasie i przestrzeni powstanie styczniowe Przedstawia główne przyczyny wybuchu powstania	Opisuje nastroje w K. polskim Dokonuje gradacji przyczyn powstania Ocena politykę Wielopolskiego .
25. Przebieg i upadek powstania styczniowego	Przebieg walk. Wojna z Rosją. Dyktatura Traugutta. Bilans powstania.	Przedstawia przebieg powstania i jego charakter oraz porównuje go z powstaniem listopadowym	Przedstawia program Tymczasowego Rządu Narodowego Wyjaśnia, na czym polegało ”państwo podziemne” Wymienia przyczyny upadku powstania styczniowego
26. Polacy pod zaborem rosyjskim	Rusyfikacja. Walka z katolicyzmem. Obrona przed rusyfikacją - tajne nauczanie. Praca organiczna	Definiuje pojęcie rusyfikacja. Opisuje i ocenia skuteczność walki Polaków z rusyfikacją. Podaje przykłady polityki Rosjan wobec Polaków i postaw Polaków wobec rusyfikacji.	Formułuje główne hasła pozytywizmu i podaje przykłady ich realizacji Definiuje pojęcia praca organiczna i praca u podstaw i podaje przykłady. Charakteryzuje rozwój gospodarczy ziem zaboru pruskiego
27. Polacy pod zaborem pruskim	Germanizacyjna polityka władz pruskich. Rola Bismarcka. Ustawodawstwo antypolskie. Obrona Polaków przed germanizacją. Rozwój gospodarczy.	Definiuje pojęcie germanizacja. Opisuje i ocenia skuteczność walki Polaków z germanizacją. Podaje przykłady polityki Niemców wobec Polaków i postaw Polaków wobec germanizacji	Definiuje pojęcia Kulturkampf, Hakata, rugi pruskie. Charakteryzuje rozwój gospodarczy ziem zaboru pruskiego.
28. Autonomia Galicji	Przyczyny autonomii ,instytucje autonomiczne w Galicji. Teki Stańczyka. Rozwój kultury narodowej. Ośrodki życia naukowego. Zacofanie gospodarcze Galicji.	Wie na czym polegała autonomia Galicji. Opisuje i ocenia różne postawy Polaków wobec zaborcy austriackiego	Potrąfi wymienić instytucje autonomii Galicji Zna główne ośrodki życia kulturalnego i naukowego w Galicji.
29. Życie codzienne, kultura i nauka na ziemiach polskich w II połowie XIX w.	Życie codzienne Literatura i sztuka w okresie zaborów Nauka i technika	Wyjaśnia, rolę kultury w czasie zaborów Wymienia najważniejsze osiągnięcia Polaków w różnych dziedzinach w II poł XIX w.	Porównuje osiągnięcia Polaków z osiągnięciami światowych naukowców. Ocena osiągnięcia polskiej nauki .

30. Partie polityczne na ziemiach polskich.	Przemiany społeczne. Ruch robotniczy. Ruch ludowy. Ruch narodowy. Rewolucja 1905 r. na ziemiach polskich.	Wymienia główne założenia socjalizmu oraz idei narodowych Przedstawia główne nurty życia politycznego pod zaborami	Wskazuje podobieństwa i różnice programach partii politycznych Przedstawia przywódców R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego i charakteryzuje ich poglądy
31. Walka Polaków o niepodległość w II połowie XIX wieku- powtórzenie.			
32. Walka Polaków o niepodległość w II połowie XIX wieku- sprawdzian.			
V. I wojna światowa 33. Wybuch I wojny światowej	Świat przed wojną. Rywalizacja mocarstw europejskich. Powstanie trójprzymierza i trójporozumienia. Kocioł bałkański.	Zna główne przyczyny wybuchu I wojny światowej Wymienia i wskazuje na mapie państwa wchodzące w skład trójprzymierza i trójporozumienia	Wyjaśnia okoliczności powstania dwóch bloków militarnych Rozumie konsekwencję rywalizacji państw i wyścigu zbrojeń Wyjaśnia dlaczego Bałkany były punktem zapalnym
34. Przebieg działań wojennych	Wybuch wojny. Plan wojny błyskawicznej. Walki na froncie zachodnim. Wielkie bitwy. Walki na froncie wschodnim. Wojna na morzach. Nowa broń.	Wyjaśnia pojęcia: plan Schlieffena, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna. Wymienia i wskazuje na mapie miejsca wielkich bitew I wojny światowej Charakteryzuje specyfikę działań wojennych oraz nowe rodzaje broni	Wyjaśnia powody niepowodzenia niemieckiego planu wojny błyskawicznej Wyjaśnia różnicę pomiędzy wojną błyskawiczną a pozycyjną
35. Rewolucja lutowa i przewrót październikowa w Rosji	Sytuacje wewnętrzna Rosji w po wybuchu I wojny światowej. Przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej. Okoliczności przejścia władzy przez bolszewików. Umacnianie władzy bolszewickiej. Rola Lenina. Reakcja Europy na wydarzenia w Rosji.	Zna pojęcia: rewolucja lutowa, bolszewicy, dwuwładza, przewrót bolszewicki omawia główne przyczyny rewolucji w Rosji	Wskazuje przyczyny rewolucji Omawia zagrożenia płynące ze strony bolszewików, w związku z ich poglądami na kwestie polityczne i społeczne Ocena sposoby rządów bolszewickich w Rosji w 1918 r.
36. Sprawa polska w polityce wielkich mocarstw	Sprawa polska po wybuchu I wojny światowej. Akt 5 listopada 1916r. Stanowisko rewolucyjnej Rosji. Stanowisko USA.	Zna główne założenia polityczne odezwy Mikołaja Mikołajewicza i Aktu 5 listopada	Porównuje i wartościuje odezwy polityczne kierowane przez mocarstwa do Polaków Ocena orędzie W. Wilsona i jego wpływ na politykę Ententy
37. Polacy podczas I wojny światowej	Polacy podczas wojny. Orientacje polityczne. Formacje wojskowe	Opisuje poglądy zwolenników różnych orientacji politycznych Ocena wysiłku zbrojny Polaków	Opisuje sytuację Polaków podczas wojny Porównuje główne koncepcje odzyskania niepodległości Wymienia formacje wojskowe tworzone przez Polaków
38. Koniec I wojny światowej	Kłęska Niemiec. Rozpad Austro - Węgier. Zakończenie działań wojennych. Bilans wojny.	Zna przyczyny rozpadu II Rzeszy i Austro- Węgier Wskazuje, gospodarcze i społeczne skutki wojny Zna datę 11. 11.1918 r.	Selekcjonuje informacje na temat przyczyn upadku II Rzeszy i Austro- Węgier. Analizuje skutki wojny na podstawie danych statystycznych. Wskazuje na mapie zmiany terytorialne w wyniku I wojny.
39. Konferencja pokojowa i traktat wersalski	Konferencja pokojowa w Paryżu. Traktat wersalski. Inne traktaty pokojowe.	Zna pojęcia: traktat wersalski, ład wersalski, demilitaryzacja Zna podstawowe postanowienia traktatu wersalskiego w związku z przegraną Niemiec Wyjaśnia daty 1918 r., 1919 r. Wskazuje na mapie zmiany w Europie	Ocena trwałość ładu wersalskiego dla pokoju w Europie Omawia rolę Ligi Narodów i jej możliwości działania.
40. I wojna światowa- powtórzenie.			

41. I wojna światowa- sprawdzian.			
VI. Odrodzenie państwa polskiego 42. Twórcy niepodległego państwa polskiego	Manifest Rady Regencyjnej. Lokalne ośrodki władzy. Powrót Józefa Piłsudskiego. Rząd Moraczewskiego. Rząd Paderewskiego.	Wymienia lokalne ośrodki władzy. Omawia sposób formowania centralnego ośrodka władzy.	Charakteryzuje rolę J. Piłsudskiego w procesie formowania władz centralnych. Wie, kim byli J. Moraczewski i I.J. Paderewski.
43. Kształtowanie się granic Polski	Walka o kształt Polski. Powstanie wielkopolskie. Uzgodnienia traktatu wersalskiego. Mały traktat wersalski. Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu. Sprawa Śląska. Konflikt polsko- czeski.	Zna decyzje traktatu wersalskiego wobec Polski. Omawia okoliczności plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu. Omawia ich skutki.	Ocenia decyzje traktatu wersalskiego , również w kontekście powstania wielkopolskiego. Ocenia postawy Polaków w czasie procesu kształtowania się granic. Wyjaśnia, na czym polegał konflikt polsko- czeski.
44. Walk o granice wschodnią	Sytuacja w Galicji Wschodniej. Wybuch wojny polsko-radzieckiej. Wyprawa kijowska. Bitwa warszawska. Pokój ryski.	Wyjaśnia przyczyny wojny polsko-radzieckiej. Opowiada o bitwie warszawskiej. Opisuje skutki wojny polsko-radzieckiej.	Wyjaśnia różnice pomiędzy koncepcją federacyjną a inkorporacyjną . Ocenia postanowienia traktatu ryskiego. Charakteryzuje strukturę narodowościową II Rzeczypospolitej.
45. Życie polityczne w odrodzonej Polsce	Wybory do sejmiku ustawodawczego. Mała konstytucja. Konstytucja marcowa. Wybory do sejmiku i senatu. Zabójstwo prezydenta G. Narutowicza.	Wie czym była „Mała konstytucja”. Charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej. Wie, kim byli: W. Grabski, S. Wojciechowski.	Wyjaśnia rolę ustawy zasadniczej dla funkcjonowania państwa. Wyjaśnia sposób wyboru prezydenta II Rzeczypospolitej. Opowiada o okolicznościach wyboru na prezydenta G. Narutowicza.
46. Gospodarka Polski w pierwszych latach niepodległości	Integracja ekonomiczna trzech zaborów. Utworzenie Banku Polskiego. Budowa Gdyni.	Opisuje zniszczenia wojenne na ziemiach polskich . Wyjaśnia , na czym polegała integracja ekonomiczna ziem zaborczych. Opisuje okoliczności budowy Gdyni.	Ocenia osiągnięcia II Rzeczypospolitej Opisuje rolę W. Grabskiego i E. Kwiatkowskiego w procesie odbudowy państwa polskiego. Wyjaśnia znaczenie budowy Gdyni dla odbudowy państwa polskiego.
47. Odrodzenie państwa polskiego – lekcja powtórzeniowa.			
48. Odrodzenie państwa polskiego- sprawdzian.			